

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۸): کشاورزی و منابع طبیعی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۱۹۸۹۲
کد موضوعی: ۲۵۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۲/۲۶

عنوان گزارش:

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۸):
کشاورزی و منابع طبیعی

نوع گزارش: طرح/لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □

نام دفتر:

مطالعات زیربنایی (گروه کشاورزی و توسعه روستایی)

تهیه و تدوین کننده:

پژمان اعلائی بروجنی (گروه کشاورزی و توسعه روستایی)

مدیر مطالعه:

حجت ورمزیاری

ناظر علمی:

محمدحسن معادی رودسری

اظهار نظر کننده:

امین‌اله پاک‌نژاد (دفتر مطالعات حقوقی)

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۱/۲۵

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی راد

گرافیک و صفحه آرایی:

آذر مهمان نواز

واژه‌های کلیدی:

۱. کشاورزی
۲. بودجه ۱۴۰۳
۳. سیاستگذاری
۴. برنامه‌ریزی

دفتر مطالعات زیربنایی

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۹
۲. اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه.....	۱۰
۳. اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی.....	۱۳
۴. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی.....	۱۷
۵. درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی.....	۱۹
۶. بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی.....	۲۰
۷. تطبیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با سیاست‌های کلی برنامه هفتم.....	۲۲
۸. جمع‌بندی و پیشنهادها.....	۲۳
پیوست.....	۲۵
منابع و مآخذ.....	

فهرست شکل‌ها

شکل ۱. اعتبارات هزینه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه.....	۱۱
شکل ۲. اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه.....	۱۲
شکل ۳. توزیع درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی.....	۱۹
شکل ۴. سهم بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و بانک کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳.....	۲۱

فهرست جداول

جدول ۱. اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با آب و خاک کشاورزی در حوزه فعالیت وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه.....	۱۵
جدول ۲. اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با آبخیزداری و آبخوانداری.....	۱۶
جدول ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی.....	۱۷
جدول ۴. اعتبارات ردیف‌های متفرقه جدول شماره (۹) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ منتقل شده به جدول شماره (۷) وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳.....	۱۸
جدول ۵. هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و بانک کشاورزی.....	۲۰
جدول ۶. سنجه عملکرد خروجی‌های اصلی وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳.....	۲۲
جدول پیوست ۱. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه اصلی سیاستگذار در بخش کشاورزی و منابع طبیعی.....	۲۵
جدول پیوست ۲. اعتبار طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی.....	۲۸
جدول پیوست ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول شماره (۷) وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه.....	۳۷
جدول پیوست ۴. درآمدهای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه.....	۴۱
جدول پیوست ۵. هزینه‌های شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی کشاورزی.....	۴۵

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۸): کشاورزی و منابع طبیعی

چکیده

با بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور در بخش کشاورزی و منابع طبیعی مشخص شد که اعتبارات پیش‌بینی شده برای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در این لایحه نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۲ با افزایش ۴۰ درصدی به ۲۸۲,۱۳۱ میلیارد ریال رسیده است. مجموع درآمدها، واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌های دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی نیز ۷۵,۷۴۵ میلیارد ریال برآورد شده که نسبت به مقادیر مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ دارای افزایش ۲۱ درصدی بوده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، برای شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی کشاورزی، بودجه‌ای حدوداً ۱۷ برابر اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌های دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی پیش‌بینی شده است که سازگاری چندانی با تکالیف اسناد بالادستی مبنی بر کاهش وابستگی به واردات محصولات راهبردی کشاورزی ندارد. هر چند سهم دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی از کل اعتبارات دستگاه‌های ملی، تنها ۱/۳ درصد است؛ ولی نبود هماهنگی بین طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای این بخش، به‌ویژه عدم هم‌افزایی طرح‌های مذکور در قالب دشت‌ها و قطب‌های کشاورزی اصلی کشور، مانع از استفاده بهینه از اندک منابع موجود برای بهبود اساسی در الزامات مهم تولید بهره‌ور، از جمله یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی و استقرار نظام‌های بهره‌برداری کارآمد شده است. این موضوع از مقایسه سنجه‌های عملکردی تعریف شده برای وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با سیاست‌های کلی برنامه هفتم و تکالیف مصوب این برنامه نیز قابل دریافت است. لذا تحول در ریل‌گذاری بودجه کشاورزی و منابع طبیعی و اصلاح ردیف‌های مذکور و تمرکزبخشی آنها به اقدامات مؤثر بر ارتقای بهره‌وری در بخش کشاورزی بسیار ضروری است.

■ مسئله اصلی

در گزارش حاضر بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور به عنوان اولین برش مالی سالیانه از برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، در زمینه‌های مرتبط با کشاورزی و منابع طبیعی، مورد ارزیابی قرار گرفته است. این ارزیابی با بررسی هزینه‌ها و درآمدهای برآورد شده برای دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی فعال در این بخش و همچنین تکالیف محول شده به ایشان در راستای دستیابی به اهداف برنامه هفتم پیشرفت صورت گرفته است. با وجود اینکه در بند «۶» از «سیاست‌های کلی برنامه هفتم» ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱، «تأمین امنیت غذایی و تولید حداقل ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی» تکلیف شده است [۱]، ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ فاقد رویکردی متمرکز و هدفمند برای تحقق هدف مذکور بوده و به‌طور ویژه، طرح‌های کارآمدی برای ارتقای عملکرد در واحد سطح محصولات اساسی، یکپارچه‌سازی اراضی، بهبود زیرساخت‌های ارزیابی خطر و ارتقای نظام بازرسی و نظارت بر ایمنی مواد غذایی در نظر گرفته نشده است.

■ نقاط قوت و ضعف بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور

مجموع کل اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه برای سال ۱۴۰۳، حدود ۲۸۲،۱۳۱ میلیارد ریال برآورد شده که نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۲، معادل ۴۰/۲۳ درصد افزایش یافته است. با وجود این اعتبارات مذکور تنها ۱/۳۰ درصد از اعتبارات کل دستگاه‌های اجرایی ملی را تشکیل می‌دهد و با اختصاص این اعتبارات اندک به بخش کشاورزی و توزیع نامتناسب آنها، نمی‌توان انتظار ارتقای بهره‌وری تولید، بهبود سلامت و کیفیت محصولات کشاورزی و غذایی و پایدارسازی بهره‌برداری از منابع پایه را به‌عنوان مهم‌ترین الزامات تحقق امنیت غذایی پایدار داشت. اهم یافته‌های حاصل از بررسی بخش کشاورزی در بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور عبارتند از:

- توزیع اعتبارات دستگاه‌های فعال در بخش کشاورزی نشان می‌دهد که بیشترین اعتبارات هزینه‌ای با حدود ۲۲ درصد مربوط به «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» است و این در حالی است که نتایج فعالیت‌های این سازمان و مؤسسات تحقیقاتی تابعه آن، نمود فراگیری در ارتقای بهره‌وری تولید کشاورزی نداشته است.
- افزایش ۵۲ درصدی اعتبار «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی» و از طرفی بازگشت تنها ۲۱ درصد از این درآمد به بخش کشاورزی، از نکات قابل تأمل در ارقام درآمدی پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های مرتبط با بخش کشاورزی است. این در حالی است که محل اصلی هزینه کرد این عوارض، باید ارتقای ساختارهای تولیدی بخش کشاورزی از جمله یکپارچه‌سازی، به‌خصوص در دشت‌های تولید محصولات راهبردی با هدف تحقق ماده (۳) از «قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی^۱ باشد [۲].
- خروج ۷۹ درصدی این درآمدها از بخش کشاورزی و منابع طبیعی پذیرفتنی نیست.
- بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و بانک کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به مقادیر مصوب در قانون

۱. قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی - ماده (۳): وزارت جهاد کشاورزی موظف است در واردات هر یک از کالاهای بند «الف» ماده (۱) این قانون برای تأمین نیاز داخلی و تنظیم بازار به‌نحوی عمل نماید که سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪) به میزان تولید داخلی این محصولات افزوده شود تا کالاهای مزبور به مرز خودکفایی در تولید داخلی برسد.

بودجه سال ۱۴۰۲ دارای رشد ۲۸ درصدی است.

● بیشترین سهم از بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به ترتیب مربوط به «شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران»، «شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور» و «شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی» است که حدود ۶۳ درصد از بودجه کل شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی را شامل می‌شود. با وجود این کاهش سهم این شرکت‌ها از کل بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۲، یکی از نشانه‌های مثبت برای کاهش تصدیگری دولت در امور اجرایی مرتبط با تنظیم بازار کالاهای اساسی کشاورزی می‌تواند تلقی شود.

● بررسی انطباق بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور در بخش کشاورزی و منابع طبیعی با احکام مصوبه برنامه هفتم پیشرفت نشان داد که در قسمت سنجه‌های عملکردی تعریف شده برای وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه، برای تعدادی از تکالیف مهم، از جمله «تولید نهاده‌های فناورانه»، «ایمنی غذایی»، «حفاظت از اراضی کشاورزی»، «کشت فراسرزمینی»، «کشت قراردادی»، «آبخیزداری و آبخوان‌داری» و «حفاظت از جنگل‌ها» شاخص ارزیابی عملکرد تعریف نشده است. علاوه بر این با وجود تأکید اسناد بالادستی، از جمله «سیاست‌های کلی برنامه هفتم» ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ و احکام مصوب برنامه هفتم پیشرفت که به تأیید شورای محترم نگهبان رسیده، نپرداختن به مقوله کیفیت و سلامت مواد غذایی از مهم‌ترین نقاط ضعف لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ است.

■ پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

با توجه به عدم وجود رویکردی دقیق و هدفمند برای تحقق امنیت غذایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، ضروری است اعتبارات ردیف‌های مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی با تمرکز بر ارتقای بهره‌وری تولید در این بخش اصلاح شوند؛ کمالینکه این لایحه اولین برنامه مالی در راستای عمل به تکالیف برنامه هفتم توسعه بوده و ضروری است ایرادهای قوانین بودجه سال‌های گذشته را مرتفع کند.

تکرار کلیشه‌های گذشته به خصوص در حوزه طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای، بخش کشاورزی را در رسیدن به اهداف اساسی خود ناکام خواهد گذاشت. نبود هماهنگی بین طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای این بخش، به ویژه عدم هم‌افزایی طرح‌های مذکور در قالب دشت‌ها و قطب‌های کشاورزی اصلی کشور، مانع از استفاده بهینه از اندک منابع موجود بخش، برای بهبود اساسی در الزامات بنیادین تولید بهره‌ور شده است. در حال حاضر، اعتبارات خودکفایی و طرح‌های زیربنایی، فارغ از توجه جدی به قابلیت‌های مناطق و الگوی کشت، در سراسر کشور پراکنده می‌شود و این پراکندگی اثربخشی آنها را کاهش می‌دهد. چنانچه طرح‌های زیربنایی بخش کشاورزی و نیز برنامه‌های مربوط به نظام‌های بهره‌برداری به صورت هم‌زمان در یک منطقه جغرافیایی (با تأکید بر دشت‌های حاصلخیز و قطب‌های تولید کشور) اجرا شوند؛ می‌توان انتظار داشت که سالیانه تعداد مشخصی منطقه ویژه تولید محصولات اساسی راه‌اندازی شده و در این مناطق، تولید با حداکثر بهره‌وری مدیریت شود. این راهبرد می‌تواند کشور را در مدت زمان مشخصی به خودکفایی در محصولات اساسی به شکل پایدار برساند. شایان ذکر است که کلیات این راهبرد هر چند به صورت ناقص، در «قانون گسترش کشاورزی در قطب‌های کشاورزی» مصوب ۱۳۵۴/۰۳/۰۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی ریل‌گذاری شده است.

این موضوع مستلزم اصلاح ساختار لایحه بودجه در راستای بهبود «برنامه‌ریزی تولید» با هدایت اعتبارات و تعریف دقیق اهداف کمی در زمینه‌های «ارتقای خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی از طریق استقرار مناطق ویژه خودکفایی در محصولات اساسی»، «توسعه تولید نهاده‌های فناورانه کشاورزی»، «توسعه پایدار زنجیره ارزش»، «ارتقای سلامت و ایمنی غذایی» و «بهره‌برداری پایدار از منابع پایه تولید» است.

۱. مقدمه

بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش کشاورزی و منابع طبیعی، سند مالی حاوی منابع و مصارف این بخش است که در راستای اجرای تکالیف برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران تدوین و به تصویب می‌رسد. از این رو، تعیین دقیق ردیف‌ها و مبالغ مربوط به منابع و مصارف، به منظور هدایت دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بخش کشاورزی نقش اصلی را در عمل به تکالیف برنامه دارد و موفقیت این بخش در تحقق امنیت غذایی پایدار و متکی به تولید داخل کشور، تا حد بالایی به کفایت منابع مالی و برنامه‌ریزی صحیح در هزینه‌کرد این منابع وابسته است. عدم تعریف دقیق ردیف‌ها و اهداف کمی مرتبط در قوانین بودجه سال‌های گذشته بخش کشاورزی و همچنین عدم اختصاص اعتبارات کافی، کشور را به‌سادگی به ورطه وابستگی در تأمین محصولات کشاورزی راهبردی سوق داده است. از طرفی، ایرادهای ساختاری در مدیریت بخش کشاورزی، از جمله عدم اجرای هدفمند سیاست‌های حمایتی از بخش کشاورزی، نیز منجر به هدررفت بخش مهمی از این منابع مالی محدود شده است؛ به طوری که در نهایت چشم‌انداز روشنی برای رفع چالش‌های کلیدی و ساختاری این بخش مشاهده نمی‌شود. لذا ضروری است بودجه‌ریزی در بخش کشاورزی، با لحاظ اهمیت این بخش در اقتصاد و امنیت ملی و در راستای اصلاح ناکارآمدی‌های موجود در آن، از کلیشه‌ها خارج شده و روند تحولی به‌خود بگیرد.

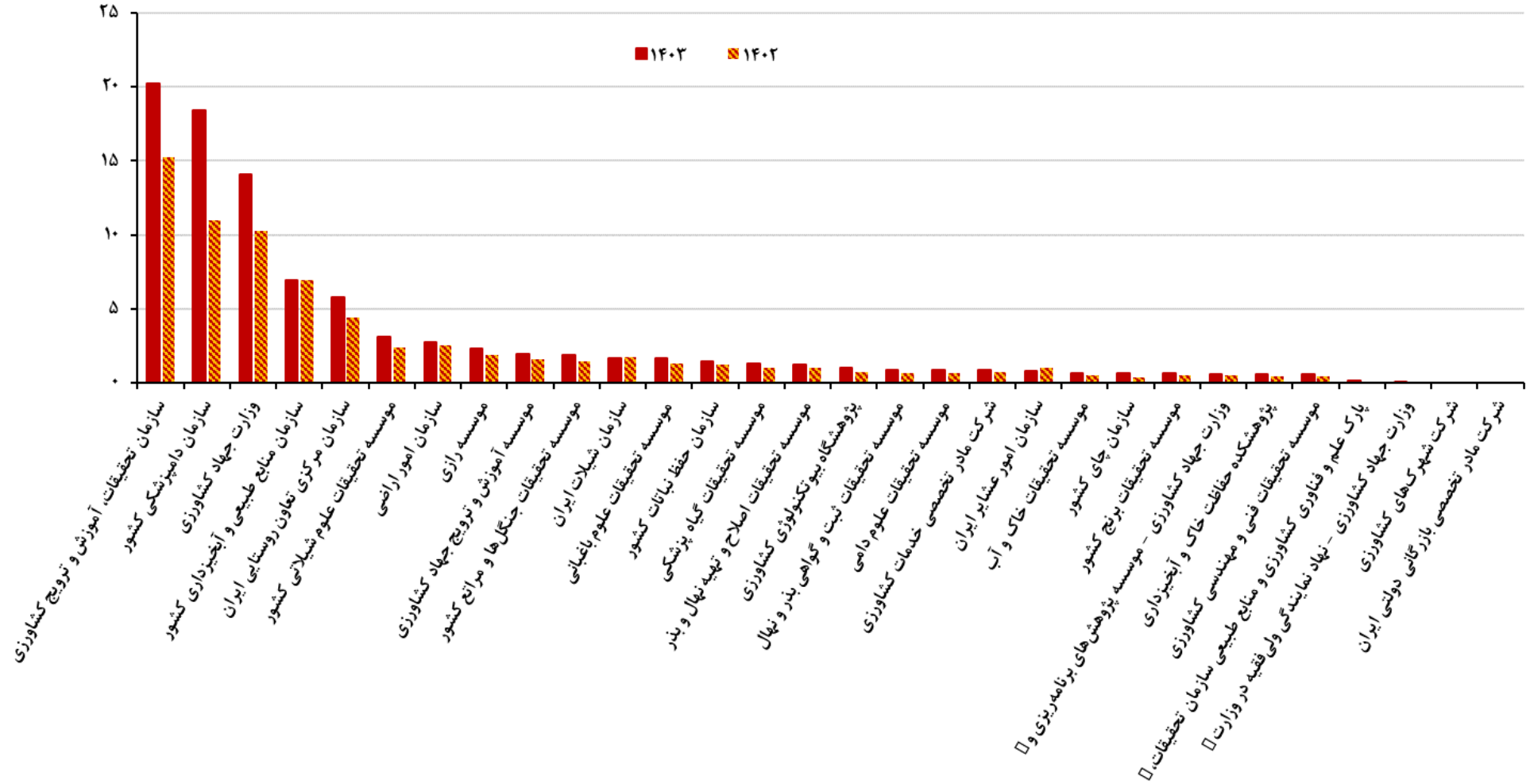
در گزارش حاضر به بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور در بخش کشاورزی از منظر تغییرات منابع و مصارف این بخش نسبت به مقادیر مصوب در سال ۱۴۰۲ و تفسیر میزان کارآمدی ردیف‌های اعتباری در دستیابی به اهداف برنامه هفتم پیشرفت پرداخته شده است. در ابتدا اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی مورد بررسی قرار گرفته است. در مرحله بعدی، تکالیف این دستگاه‌ها در قالب طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای و همچنین اعتبارات ردیف‌های متفرقه ارزیابی شده است. سپس بررسی درآمدهای دستگاه‌های اجرایی ذیل وزارت جهاد کشاورزی و همچنین بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی صورت گرفته است و در نهایت به بررسی میزان انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ بخش کشاورزی و منابع طبیعی با «سیاست‌های کلی برنامه هفتم» ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ و آن بخشی از برنامه هفتم پیشرفت که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و با ایراد شورای محترم نگهبان مواجه نشده است، پرداخته شده و پیشنهادهای اصلاحی برای انطباق با این تکالیف ارائه شده است.

۲. اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه

مجموع کل اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه برای سال ۱۴۰۳، مبلغ ۲۸۲,۱۳۱ میلیارد ریال برآورد شده که نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۲، معادل ۴۰/۲۳ درصد افزایش یافته است. رشد اعتبارات هزینه‌ای این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۲، برابر با ۳۲/۶۴ درصد، رشد اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای، ۵۱/۸۲ درصد و رشد اعتبارات اختصاصی ۱۶/۷۸ درصد منظور شده است. سهم اعتبارات برآورد شده هزینه‌ای، تملک‌داری‌های سرمایه‌ای، اختصاصی و کل برای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در سال ۱۴۰۳ از بودجه کل دستگاه‌های اجرایی ملی به ترتیب ۵۶/۰، ۹۵/۵، ۲۳/۱ و ۳۰/۱ درصد است. این سهم‌ها در اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۲ وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه به ترتیب برابر با ۵۲/۰، ۴۹/۶، ۵۸/۱ و ۱۹/۱ درصد بوده است. به عبارتی، سهم اعتبارات هزینه‌ای و کل اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه از اعتبارات کل دستگاه‌های اجرایی ملی نسبت به سال ۱۴۰۲ افزایش و سهم اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای و اختصاصی این وزارتخانه و دستگاه‌های تابعه آن، کاهش داشته است (جدول پیوست ۱).

توزیع اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه نشان می‌دهد که بیشترین اعتبارات هزینه‌ای با ۲۱/۸۷ درصد مربوط به «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» است. همچنین بیشترین اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه با ۵۶/۲۶ درصد مربوط به «وزارت جهاد کشاورزی» است (شکل‌های ۱ و ۲). «نهاد نمایندگی ولی فقیه در وزارت جهاد کشاورزی» و «سازمان امور عشایر ایران» به ترتیب با ۳۷۹/۱۲ و ۱۶۹/۲۶ درصد بیشترین رشد و «مؤسسه تحقیقات برنج» با ۵/۳۷ درصد بیشترین کاهش اعتبارات را در بین دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به خود اختصاص داده‌اند.

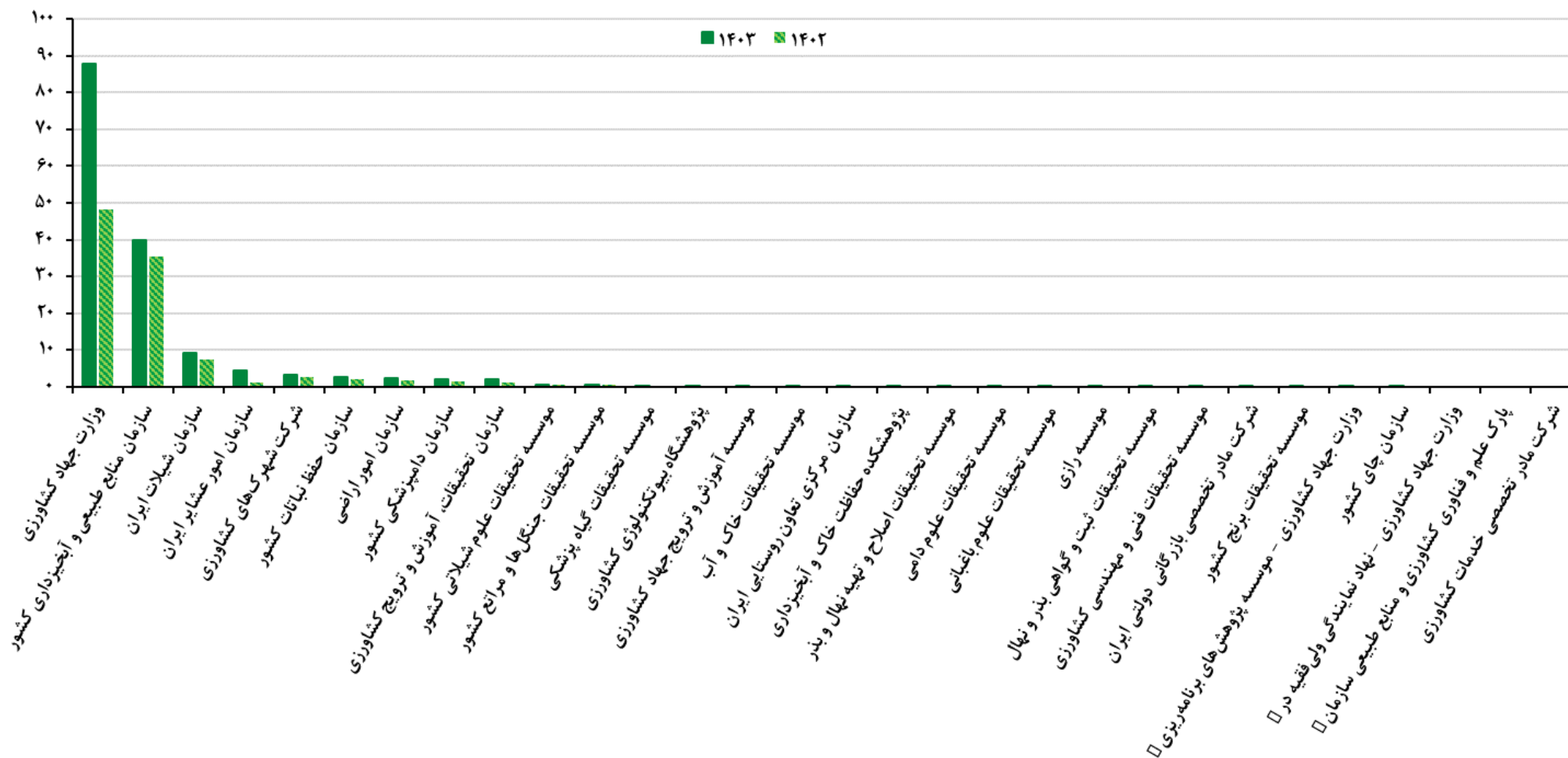
شکل ۱. اعتبارات هزینه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (هزار میلیارد ریال)

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور.

شکل ۲. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (هزار میلیارد ریال)

مأخذ: همان.

۳. اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی

همان‌طور که در بخش قبلی عنوان شد، بررسی طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، حاکی از رشد ۵۲ درصدی این اعتبارات نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۲ بوده که در مجموع به ۱۵۶,۴۵۴ میلیارد ریال رسیده است. گفتنی است بخشی از این افزایش مربوط به افزودن ردیف‌های متفرقه به اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ است که در بخش بعدی جزئیات آن به تفصیل بیان شده است. در ادامه به تحلیل اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه پرداخته شده است. شایان ذکر است که در جدول پیوست ۲ گزارش، کلیه طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه، به همراه اهداف کمی و عملکرد پیشین برای هر کدام از طرح‌ها ارائه شده است.^۱

یکی از مهم‌ترین ایرادهایی که می‌توان به ساختار بودجه بخش کشاورزی به خصوص در بخش طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای وارد کرد، عدم انطباق مناسب طرح‌های مذکور با اولویت‌های این بخش، طبق تکالیف اسناد بالادستی و عدم هم‌افزایی مناسب آنها با یکدیگر در مقیاس سرزمین است. برای نمونه طرح‌هایی که برای ارتقای تولید محصولات راهبردی تعریف شده‌اند، تأثیر چندانی بر خودکفایی در این محصولات نداشته‌اند و این نشان‌دهنده ضعف در تعریف طرح‌ها و عدم در نظرگیری الزامات نرم‌افزاری تحقق اهداف کمی آنهاست؛ چراکه در اغلب موارد به افزایش تولید صرفاً از طریق افزایش اندازه و تعداد واحدهای تولیدی پرداخته شده و تمرکز چندانی بر ارتقای برنامه‌ریزی و بهره‌وری تولید، از جمله از طریق تولید بهره‌ور در قالب قطب‌های کشاورزی، صورت نگرفته که این موضوع سبب هدررفت منابع و افزایش ناپایداری تولید کشاورزی شده است. گفتنی است این تکلیف در «قانون گسترش کشاورزی در قطب‌های کشاورزی» مصوب ۱۳۵۴/۰۳/۰۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی نیز مورد تأکید قرار گرفته است [۳]. در حال حاضر، بخش بسیار اندکی از اراضی کشاورزی کشور، فاقد هرگونه محدودیت تولید است و جزء اراضی درجه ۱ به‌شمار می‌رود و جالب این‌که همین اراضی بعضاً در کانون‌های بحرانی تغییر کاربری کشور قرار دارند. طرح‌های خودکفایی و زیربنایی که تاکنون اجرا شده‌اند، تمرکزی بر این اراضی و تعریف نظام بهره‌برداری یکپارچه و دانش‌بنیان از آنها و پیشگیری از تخطی و تغییر کاربری مربوطه نداشته‌اند.

از کاستی‌های مرتبط در زمینه ضعف هدف‌گذاری می‌توان به ردیف «کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید و تنظیم بازار گوشت، محصولات کشاورزی و منابع طبیعی، تأمین ادوات و ماشین‌آلات مربوط» اشاره کرد که ۲۴ هزار میلیارد ریال اعتبار برای آن در قالب ارائه تسهیلات افزایش تولیدات کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۴۰۳ در نظر گرفته شده است؛ ولی فارغ از مبهم بودن عنوان این ردیف، با توجه به عدم ارائه هدف کمی برای تسهیلات در هر زیربخش، نمی‌توان به هدایت این تسهیلات در افزایش تولید محصولات راهبردی و عدم انحراف آنها به تولید محصولات کم‌اهمیت در امنیت غذایی امیدوار بود و عملاً امکان نظارت بر توزیع این اعتبارات در راستای تحقق خودکفایی در محصولات اساسی وجود ندارد. در سال‌های گذشته نیز بخش قابل توجهی از تسهیلات مذکور، فارغ از اینکه کجا قطب اصلی تولید کشاورزی کشور است، به صورت غیر هوشمندانه توزیع شده است. زمانی که یک منبع مالی در سطح کشور، فارغ از توجه جدی به قابلیت‌های سرزمینی تقسیم شود؛ نمی‌تواند منشأ اثر جدی قرار گیرد. در حالی که چنانچه برای چند سال متوالی به صورت متمرکز در قطب‌های تولید کشاورزی هزینه می‌شد، می‌توانست منشأ جهش تولید باشد. در مقابل، برای ردیف «حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی در چارچوب برنامه الگوی کشت» که به‌طور مشخص هر دو هدف افزایش تولید محصولات راهبردی و برنامه‌ریزی تولید طبق الگوی کشت را دربردارد، تنها ۲,۷۳۰ میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده است. کما اینکه طرح‌هایی با عناوین «حمایت از توسعه کشت دانه‌های روغنی» و «افزایش تولید شیر و گوشت قرمز» به ترتیب با ۸۰۰ و ۱۵۰ میلیارد ریال نیز در همین زمره قرار می‌گیرند و بهتر است کلیه این طرح‌ها در قالب طرح «حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی در چارچوب برنامه الگوی کشت» و بر پایه راهبرد مناطق ویژه (قطب‌های) خودکفایی در محصولات راهبردی تجمیع شوند؛ به طوری که دارای اهداف کمی قابل سنجش در زمینه افزایش بهره‌وری تولید باشد.

در حال حاضر یکی از مهم‌ترین الزامات کاهش آسیب‌پذیری کشور در تولید محصولات کشاورزی، یعنی کاهش وابستگی در «نهادهای فناورانه» مانند بذر، کود، سم، مواد ژنی، مرغ لاین، داروها و واکسن‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی، در برنامه‌ریزی‌ها مغفول واقع شده و در لایحه

۱. تفاوتی که در سرجمع اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۲ در جدول پیوست ۱ و ۲ مشاهده می‌شود، به این دلیل است که در جدول پیوست ۲ صرفاً به طرح‌هایی اشاره شده است که ردیف‌های متناظر آنها در سال ۱۴۰۳ موجود باشد؛ به عبارتی ردیف‌های حذف شده در لایحه بودجه ۱۴۰۳، در جدول پیوست ۲ درج نشده‌اند، در حالی که مبالغ اعتبارات تصویب شده برای آنها در سال ۱۴۰۲ در جدول پیوست ۱ برای دستگاه‌های اجرایی لحاظ شده است.

بودجه نیز ردیف مشخصی برای آن دیده نشده است.^۱ این در حالی است که وابستگی بالای کشور به نهاده‌های فناورانه به ابزاری برای تهدید تولید کشاورزی و امنیت غذایی کشور تبدیل شده است. نکته مهم اینکه نهاده‌های مذکور، اغلب حلقه‌های ابتدایی زنجیره تولید محصولات کشاورزی را تشکیل می‌دهند. در شرایط موجود تجدیدنظر در فرایندهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری تولید نهاده‌های فناورانه بسیار ضروری به نظر می‌رسد. در حقیقت، توسعه تولید این نهاده‌ها، مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و اختصاص منابع مالی پایدار در قالب سازوکاری کاملاً علمی و اجرایی است؛ به نحوی که از طریق توسعه واحدهای تولیدی دانش‌بنیان با مشارکت بخش‌های غیردولتی، کشور بتواند در یک بازه زمانی مشخص به خودکفایی در نهاده‌های فناورانه برسد و از این طریق ارتقای امنیت غذایی در کشور با افزایش قدرت نرم در این حوزه، محقق شود. ■ اعتبارات طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مرتبط با آب و خاک کشاورزی در حوزه عمل وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه،^۲ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و مقادیر مصوب برای این طرح‌ها در سال ۱۴۰۲ در جدول ۱ قابل مشاهده است. بیشترین اعتبارات در این حوزه به مبلغ ۲۲,۷۰۰ میلیارد ریال برای «کمک به توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم‌فشار» پیش‌بینی شده که نسبت به اعتبارات مصوب در سال ۱۴۰۲، حدود ۴۳ درصد افزایش یافته است. نکته حایز اهمیت در خصوص طرح‌های مرتبط با آب و خاک کشاورزی، افزایش حدوداً پنج برابری اعتبارات مربوط به طرح «مطالعه خاک‌های کشور» است که با توجه به اهمیت این طرح‌ها در طبقه‌بندی کیفیت زمین‌های کشاورزی، گام مهمی در مدیریت هوشمندانه اراضی کشاورزی کشور به شمار می‌رود. گفتنی است یکی از روش‌های افزایش کارآمدی اجرای طرح‌های آب و خاک کشاورزی، استفاده از مشارکت بخش‌های غیردولتی در اجرای آنها و سهیم کردن ایشان در منافع نهایی حاصل از توسعه کشاورزی و زنجیره‌های ارزش، به خصوص صنایع جدیدی است که در قالب طرح توسعه جامع کشاورزی می‌توانند استقرار یابند. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، مقرر شده است که طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ذیل سه ردیف «ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی (۱۳۰۶۰۱۲۰۳۱)»، «تأمین و انتقال آب برای باغات در اراضی شیب‌دار (۱۳۰۶۰۰۹۰۰۱)» و «تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی، بندهای انحرافی مستقل و شالیزاری (۱۳۰۶۰۱۲۰۰۴)» از طریق مشارکت عمومی-خصوصی انجام شوند و بهتر است در صد مشخصی از سایر طرح‌های آب و خاک نیز با توجه به اثرگذاری بالای آنها در ارتقای تولید و خلق ارزش افزوده، به صورت مشارکت عمومی-خصوصی و مردمی تعریف شوند. کما اینکه اجرای طرح‌های آب و خاک کشاورزی، معمولاً به دلیل هزینه‌های بالای اجرای آنها و عدم کفایت اعتبارات تخصیص یافته به کندی صورت می‌گیرد و ضروری است برای طرح‌های نیمه‌کاره‌ای که عدم تکمیل آنها باعث توقف تولید کشاورزی و تحت‌الشعاع قرار گرفتن معیشت کشاورزان در برخی از مناطق شده است، چاره‌اندیشی شود.^۳

۱. حتی در خصوص توسعه و احیای مرغ لاین آبرین نیز که دارای ردیف بودجه مشخصی است، ترک فعل از تکلیف اجرای فرایند تحقیق و توسعه از طریق تشکیل کنسرسیومی مشتمل بر بخش‌های دولتی و غیردولتی و دانشگاهی، باعث عدم کسب جایگاه مناسب برای این نژاد در سبد مرغ گوشتی تولیدی کشور شده است.

۲. تعدادی از طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مرتبط با مدیریت منابع آب در بخش کشاورزی، از جمله «ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی»، «تکمیل ساختمان سد»، «اجرای زهکشی اراضی»، «آبرسانی»، «انتقال آب»، «انتقال پساب تصفیه شده»، «مرمت و بازسازی اساسی شبکه آبیاری و زهکشی» و «مطالعات کمی و کیفی منابع آب»، در حوزه عمل وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه قرار دارند و از آنجایی که تفکیک اعتبارات مرتبط با بخش‌های کشاورزی و غیرکشاورزی در آنها ممکن نبود، از ذکر آنها در این گزارش صرف‌نظر شده است.

۳. برای نمونه می‌توان به عدم تکمیل زیرساخت‌های اجرای طرح توسعه و احیای کشاورزی استان‌های خوزستان و ایلام در برخی از مناطق اجرای طرح مذکور اشاره کرد. براساس بررسی‌های میدانی، در این مناطق، سیستم آبیاری سنتی کشاورزان تخریب شده و عملانتقال آب به زمین‌ها نزدیک به دو دهه است که به دلیل عدم تأمین اعتبار برای پیاده‌سازی سامانه‌های جدید، به تعویق افتاده که این موضوع بعضاً باعث توقف تولید کشاورزی در این مناطق و تحت‌الشعاع قرار گرفتن معیشت کشاورزان و حتی تخلیه روستاها شده است.

جدول ۱. اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با آب و خاک کشاورزی
در حوزه فعالیت وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۲-۱۴۰۳
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۱	تأمین و انتقال آب برای باغات در اراضی شیپ‌دار	۳۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	-۴۲,۸۶
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۱	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه‌های کشاورزی	۴۱۵,۰۰۰	۱,۸۵۰,۰۰۰	۳۴۵,۷۸
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۳	اجرای عملیات انتقال آب بالوله به اراضی کشاورزی دشت سیستان	۱۳۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۸,۴۶
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۴	تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی، بندهای انحرافی مستقل و شالیزار	۲,۴۴۵,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۴,۵۰
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۶	توسعه پایدار آب و خاک کشاورزی دشت قزوین (استانی)	۹۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۵۷,۸۹
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۷	کمک به بازسازی و نوسازی قنوات، آب‌بندان‌ها و هوتک‌ها	۴,۳۰۰,۰۰۰	۸,۵۵۰,۰۰۰	۹۸,۸۴
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۸	کمک به توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم‌فشار	۱۵,۸۵۰,۰۰۰	۲۲,۷۰۰,۰۰۰	۴۳,۲۲
۱۳۰۶۰۱۲۰۲۴	طرح توسعه و احیای کشاورزی خوزستان و ایلام	۵۰۰,۰۰۰	۱,۲۳۰,۰۰۰	۱۴۶,۰۰
۱۳۰۶۰۱۲۰۳۱	ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی	۱۰,۰۴۰,۰۰۰	۷,۶۰۰,۰۰۰	-۲۴,۳۰
۱۳۰۶۰۱۲۰۳۵	مطالعه خاک‌های کشور	۳۵۰,۰۰۰	۱,۶۵۰,۰۰۰	۳۷۱,۴۳
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۲	تهیه و اجرای طرح‌های جامع بیابان‌زدایی و کمک به بهره‌برداری پایدار منابع آب و خاک	۲,۲۷۰,۰۰۰	۴,۱۱۵,۰۰۰	۸۱,۲۸
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۵	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۱۶۵,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۱,۲۱
	جمع کل	۳۶,۹۱۱,۴۰۲	۵۵,۲۴۶,۴۰۳	۴۹,۶۷

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور.

مجموع اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با آبخیزداری و آبخوان‌داری با ۱۵,۶۸۵ میلیارد ریال، حدود ۱۰ درصد از اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی را در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به خود اختصاص داده‌اند. هر چند اعتبارات این طرح‌ها نسبت به مقادیر مصوب در سال ۱۴۰۲، حدود ۱۴ درصد افزایش یافته، ولی سهم آن از کل اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۲، حدود ۳/۴ واحد درصد کاهش یافته است. گفتنی است از آنجایی که طرح‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری، به‌طور مستقیم بر مدیریت منابع آبی اثرگذار هستند، ضروری است در راستای بیشترین بهره‌وری پایدار از منابع آبی ذخیره و هدایت شده، اجرای آنها براساس طرح‌های مدیریت یکپارچه حوزه آبخیز و طرح‌های از آبخیز تا جالیز و براساس اصول آمایش سرزمین صورت گیرد؛ چراکه اجرای صحیح طرح‌های آبخیزداری مبتنی بر مطالعات پشتیبان و هماهنگی بین دستگاهی می‌تواند اثر بالایی بر توازن بخشی به سفره‌های آب زیرزمینی و در عین حال، ارتقای امنیت غذایی و بهبود معیشت جوامع محلی داشته باشد. به‌نظر می‌رسد آیین‌نامه تدوین طرح‌های مذکور باید توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارت نیرو و تدوین و به تصویب هیئت وزیران برسد. همچنین شایسته است با توجه به شعار سال ۱۴۰۳، درصد مشخصی از اعتبارات پیش‌بینی شده برای طرح‌های آبخیزداری، به‌صورت اهرمی با مشارکت بخش‌های غیردولتی (اعم از بخش خصوصی و جوامع محلی) انجام شود. سهم مشارکت بخش خصوصی و تشکل‌ها در تأمین مالی طرح‌های مذکور می‌تواند به‌صورت نقدی، نیروی کار و تأمین تجهیزات مربوطه و در قالب تأمین مالی جمعی تأمین شود. در این صورت، سرعت و کیفیت اجرای طرح‌های مذکور به‌مراتب افزایش خواهد یافت.

جدول ۱.۲ اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با آبخیزداری و آبخوان‌داری (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۲-۱۴۰۳
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۲	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز دریاچه ارومیه	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۳	آبخیزداری در حوضه‌های حاشیه‌کوبر مرکزی	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۵	کنترل سیل، آبخیزداری و حفاظت از حوزه‌های آبخیز گلستان و اترک	۸۱۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	-۱/۲۳
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۶	آبخیزداری حوزه سیاهکوه خراسان جنوبی و رضوی	۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۷	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سد کرخه و کارون بزرگ	۸۵۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۹	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سد سفیدرود	۷۵۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۱۰	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سدهای کشور	۵,۰۰۰,۰۰۰	۶,۳۵۰,۰۰۰	۲۷/۰۰
۱۳۰۶۰۰۱۰۱۲	آبخیزداری و آبخوان‌داری در حوزه‌های آبخیز فاقد سد و مرزی کشور	۴,۸۰۰,۰۰۰	۵,۳۰۰,۰۰۰	۱۰/۴۲
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۴	تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها و پایش ایستگاه‌های آبخوان‌داری	۱۳۵,۰۰۰	۱۸۵,۰۰۰	۳۷/۰۴
	جمع کل	۱۳,۷۹۵,۰۰۰	۱۵,۶۸۵,۰۰۰	۱۳/۷۰

مأخذ: همان.

در طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور، سه ردیف اعتباری «تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم»، «تأمین تجهیزات و مبارزه تلفیقی علیه آفات و بیماری‌های عمومی و قرنطینه‌ای» و «کنترل، مراقبت و بررسی بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام و مشترک با انسان» به موضوع سلامت و کیفیت مواد غذایی پرداخته‌اند. در حالی که همانند قوانین بودجه سال‌های گذشته، این ایراد به طرح‌های مرتبط با سلامت و کیفیت مواد غذایی وارد است که براساس یک برنامه جامع و به‌هم‌پیوسته تدوین نمی‌شوند تا سبب هم‌افزایی و در نهایت بهبود سطح ایمنی غذایی شوند. در واقع، مشخص نیست با اجرای سه طرح مذکور، شاهد چه میزان بهبود در وضعیت سلامت محصولات کشاورزی تولیدی و وارداتی و کاهش آلاینده‌ها، باقیمانده‌های سموم و فلزات سنگین در مواد غذایی خواهیم بود. علاوه بر این، طبق ماده (۷) «آیین‌نامه اجرایی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی» مصوب ۱۳۹۷/۱۰/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی، باید برنامه جامع ارتقای سلامت و ایمنی غذایی کشور به‌عنوان یک برنامه مستقل در لایحه بودجه، تدوین شده و منابع مربوط به تولید غذای سالم به‌صورت هدفمند ذکر می‌شود [۴]. این تکلیف در حقیقت با هدف ایجاد هم‌افزایی در طرح‌های ایمنی غذایی کشور وضع شده، ولی تاکنون با گذشت بیش از سه سال از تصویب ماده قانونی مذکور، هنوز جامه عمل نپوشیده است.

۴. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی

اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی در جدول ۳ ارائه شده است. براساس ارقام این جدول، اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ بیش از ۱۷۰ درصد نسبت به مقادیر مصوب برای این ردیف‌ها در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. نکته حائز اهمیت در خصوص این اعتبارات، افزایش حدوداً سه‌برابری مبلغ مربوط به ردیف «یارانه نهاده‌های کشاورزی و تنظیم بازار کالاهای اساسی» و تفکیک آنها در سه ردیف با عناوین «یارانه تأمین و تدارک کودهای شیمیایی بخش کشاورزی»، «یارانه بذر، نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی» و «تنظیم بازار محصولات کشاورزی» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ است.

جدول ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی (میلیون ریال)

عنوان	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۲-۱۴۰۳
جمع کل بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۳۲,۲۴۱,۵۰۰	۸۷,۳۰۲,۰۰۰	۱۷۰٫۷۷
اعتبارات یارانه‌ها - ۵۲۰۰۰۰	۳۲,۲۰۰,۰۰۰	۸۷,۲۰۰,۰۰۰	۱۷۰٫۸۱
ساماندهی تولید و خرید تضمینی و بهزرایی و بهسازی باغات و کارخانجات چای کشور	۵,۲۰۰,۰۰۰	۵,۲۰۰,۰۰۰	-
یارانه تأمین و تدارک کودهای شیمیایی بخش کشاورزی	۲۷,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰۳٫۷۰
یارانه بذر، نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی	۲۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	
تنظیم بازار محصولات کشاورزی	۲۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	
اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه - ۵۳۰۰۰۰	۴۱,۵۰۰	۱۰۲,۰۰۰	۱۴۷٫۵۷
وزارت جهاد کشاورزی - هزینه واحدهای تولیدی و خدماتی استانی	۴۱,۵۰۰	۱۰۰,۰۰۰	
سازمان برنامه‌بودجه کشور - تهاتر مطالبات شرکت‌های پتروشیمی تولیدکننده کود اوره بابت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی کود تحویلی به کشاورزان بابت بدهی‌های واحدهای مزبور به دولت (جمع - خرجی)	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	
اخذ عوارض صادراتی اوره معادل حداقل ۲٪ برای تأدیه بدهی‌ها به شرکت‌های پتروشیمی و یارانه کودهای غیر اوره -	-	۱,۰۰۰	

مأخذ: همان.

اعتبارات ردیف‌های متفرقه منتقل شده به وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ مجموعاً به مبلغ ۶۰,۲۳۹ میلیارد ریال است که ۱۸,۵۵۸ میلیارد ریال آن اعتبارات هزینه‌ای و ۴۱,۶۸۱ میلیارد ریال آن را اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای تشکیل می‌دهد (جدول پیوست ۳). گفتنی است در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، تعداد زیادی از ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی مندرج در جدول ۹ «قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» [۵] به جدول اعتبارات دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی (جدول ۷) لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ انتقال یافته‌اند. در جدول ۴ اعتبارات ردیف‌های مذکور در این دو سال مورد مقایسه قرار گرفته‌اند. همان‌طور که از داده‌های این جدول مشخص است، در مجموع ۲۲,۴۵۰ میلیارد ریال از اعتبارات متفرقه مرتبط با بخش کشاورزی در جدول ۹ «قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» [۵] به اعتبارات متفرقه وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ منتقل شده است. هر چند مجموع اعتبارات ردیف‌های متفرقه مذکور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با کاهش ۳۴/۲۶ درصدی مواجه بوده است. شایان ذکر است که در لایحه بودجه ۱۴۰۳، میزان ۳۵۰۰ میلیارد ریال از محل وضع عوارض بر صادرات محصولات آب‌بر برای وزارت جهاد کشاورزی و مبلغ ۲۱۰۰ میلیارد ریال برای وزارت نیرو پیش‌بینی شده است که در اجرای این بند باید حفظ توان صادراتی بخش کشاورزی نیز مدنظر قرار گیرد.

جدول ۴. اعتبارات ردیف‌های متفرقه جدول شماره (۹) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ منتقل شده به جدول شماره (۷) وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ (میلیون ریال)

عنوان دستگاه	موضوع	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۲-۱۴۰۳
جمع کل				
اعتبارات یارانه‌ها - ۷۲۰۰۰۰				
سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	تعالد بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب (بند «ب» تبصره «۷»)	۲,۶۰۲,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-۴۲,۳۱
	تعالد بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب (بند «ب» تبصره «۷»)	۵۰۰,۰۰۰		
وزارت جهاد کشاورزی	تعالد بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب (بند «ب» تبصره «۷»)	۲,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰	۱۷۴۹۰۰
وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - اعتبارات موضوع بند «ت» ماده (۳۷) قانون برنامه هفتم موضوع عوارض صادراتی محصولات آب‌بر جهت اجرای الگوی کشت			
اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت) - ۷۵۰۰۰۰				
سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	نهضت تولید، کاشت و نگهداری یک میلیارد اصله درخت با مشارکت مردمی	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-۶۰,۰۰
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	مرکز تحقیقات ماهیان سردابی کشور	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-
سازمان امور عشایر ایران	طرح‌های آبرسانی عشایری	۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	-۲۵,۰۰

عنوان دستگاه	موضوع	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۲-۱۴۰۳
وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی- حمایت از توسعه کشت دانه‌های روغنی	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰	-۶,۶۷
وزارت جهاد کشاورزی	آب روستایی و عشایری، راه روستایی و عشایری، احیای قنوت و اجرای طرح‌های هادی روستایی	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	-۶۰,۰۰
وزارت جهاد کشاورزی	بازسازی و مرمت آب‌بندان، هوتک و سردهنه‌ها و دیواره‌سازی رودخانه‌ها (۵۰ درصد از طریق وزارت نیرو و ۵۰ درصد از طریق وزارت جهاد کشاورزی)	۵,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	-۵۰,۰۰
وزارت جهاد کشاورزی	تأمین زیرساخت‌های شهرهای مولد کشاورزی	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	-
مؤسسه جهاد نصر	اجرای فاز دوم طرح ۵۵۰ هزار هکتاری خوزستان و ایلام	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	-

مأخذ: همان.

۵. درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، مجموع درآمدها، واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی با افزایش ۲۰/۸۴ درصدی نسبت به مقادیر مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، به عدد ۷۵,۷۴۵ میلیارد ریال رسیده است. «سازمان امور عشایر ایران» و «سازمان شیلات» به ترتیب با ۷۴ و ۳۸ درصد، بیشترین کاهش را نسبت به مقادیر مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ داشته‌اند (جدول پیوست ۴). «سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور»، «مؤسسه رازی» و «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» به ترتیب دارای بیشترین درآمد در بین دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی هستند. در شکل ۳ نسبت درآمد دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی از کل درآمدهای دستگاه‌های اجرایی این بخش نشان داده شده است.

شکل ۳. توزیع درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی

مأخذ: همان.

در خصوص ردیف‌های درآمدی مرتبط با بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ باید این نکته را متذکر شد که برای ردیف «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی» به شماره ۱۶۰۱۳۲، اعتبار ۷,۵۷۷ میلیارد ریالی در نظر گرفته شده که نسبت به درآمد مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۲، دارای افزایش ۵۲ درصدی است. گفتنی است یکی از ایرادهای لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، تعمیم این عوارض به بسیاری از کالاهای اساسی کشاورزی و نهاده‌های دامی است؛ چراکه اخذ عوارض از واردات کالاهای اساسی کشاورزی و نهاده‌های دامی که در چرخه تولید بسیاری از محصولات غذایی کشور به کار می‌روند و در امنیت غذایی کشور نقش اساسی دارند، باعث افزایش هزینه‌های تولید محصولات نهایی شده و در تناقض با سیاست‌های اعمال شده مبنی بر کاهش هزینه‌های واردات کالاهای اساسی، از جمله کاهش حقوق ورودی و حذف مالیات ارزش افزوده واردات این کالاها، ذکر شده در جزء «۲» از بند «الف» تبصره «۹» «قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (بخش اول)» مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۱ است [۶]. ضمن اینکه اعتبار در نظر گرفته شده برای وزارت جهاد کشاورزی از این محل صرفاً ۱,۶۲۵ میلیارد ریال (حدود ۲۱ درصد) است که برای «سازمان حفظ نباتات کشور» پیش‌بینی شده و برای مابقی آن تکلیف صریحی جهت هزینه‌کرد در بخش کشاورزی وضع نشده و ردیفی اختصاص نیافته است.

۶. بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی

هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بانک کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با رشد ۳۷/۸۶ درصدی نسبت به اعتبارات مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به ۴,۱۶۰,۱۶۳ میلیارد ریال رسیده است. بالاترین رشد در هزینه‌های این شرکت‌ها مربوط به «شرکت سهامی هواپیمایی خدمات ویژه» با ۶۵ درصد و بیشترین کاهش مربوط به «صندوق بیمه کشاورزی» با ۱۷ درصد است (جدول ۵). بیشترین سهم از کل هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به ترتیب مربوط به «شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران»، «شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور» و «شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی» است که حدود ۶۳ درصد از کل هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی را شامل می‌شود و می‌تواند نشان‌دهنده هزینه بالای تأمین کالاهای اساسی توسط این شرکت‌ها باشد (شکل ۴). مجموع هزینه‌های این سه شرکت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، مبلغ ۲,۶۱۳,۷۶۲ میلیارد ریال پیش‌بینی شده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲، از رشد ۳/۵ درصدی برخوردار است (جدول پیوست ۵). علاوه بر این اخذ تسهیلات تا مبلغ ۳۸۰ هزار میلیارد ریال برای انجام تعهدات این شرکت‌ها در سال ۱۴۰۳ پیش‌بینی شده که با مقدار در نظر گرفته شده در سال ۱۴۰۲ برای تسهیلات این شرکت‌ها یکسان است. گفتنی است مجموع هزینه‌های سه شرکت مذکور حدوداً ۱۷ برابر کل اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه است که باید با اصلاح ریل‌گذاری بودجه، به صورت تدریجی بخشی از این هزینه‌ها که صرف واردات محصولات راهبردی می‌شود از طریق زنجیره‌های ارزش کشاورزی و شرکت‌های دانش‌بنیان براساس تعهدسپاری صرف تأمین نیاز از طریق داخل شود.

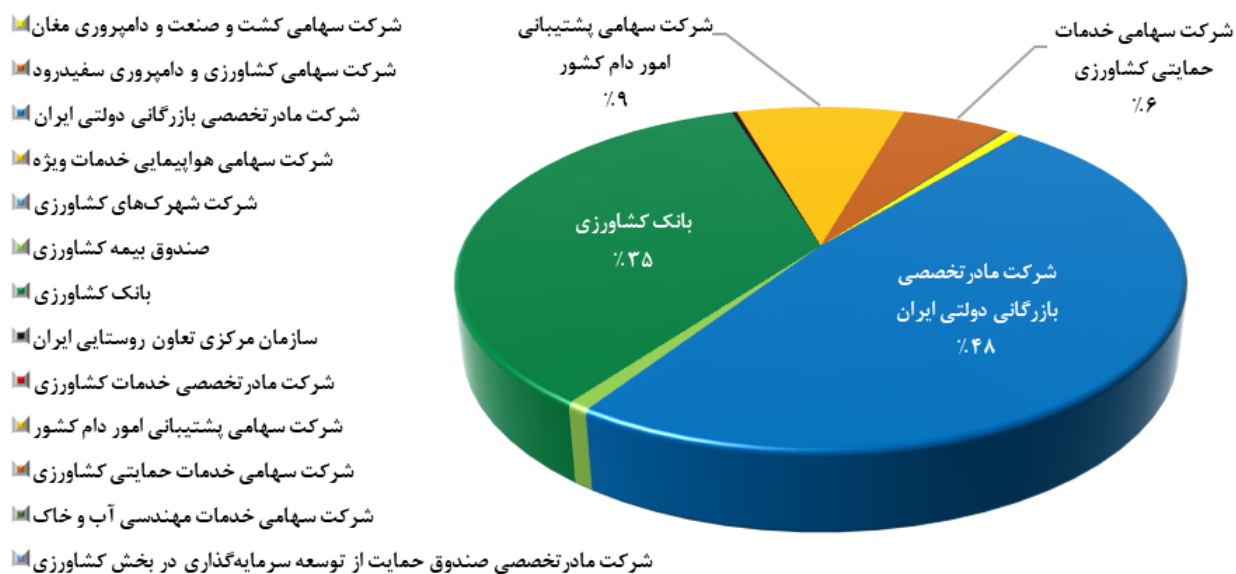
جدول ۵. هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و بانک کشاورزی (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
۲۰۰۱۰۰	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۶,۲۳۷,۷۲۷	۹,۷۸۸,۵۴۶	۵۶/۹۲
۲۰۰۵۰۰	بانک کشاورزی	۴۱۵,۶۱۱,۳۹۵	۱,۴۶۱,۶۵۷,۵۴۹	۲۵۱/۶۹
۲۰۰۵۰۵	صندوق بیمه کشاورزی	۴۱,۷۲۲,۸۱۹	۳۴,۸۰۱,۶۴۱	-۱۶/۵۹
۲۰۱۰۰۰	شرکت سهامی کشاورزی و دامپروری سفیدرود	۸۳۶,۴۰۳	۱,۱۹۶,۸۰۲	۴۳/۰۹
۲۰۲۵۰۰	شرکت سهامی کشت و صنعت و دامپروری مغان	۲۰,۹۰۱,۸۳۹	۲۹,۲۹۰,۷۰۰	۴۰/۱۳

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
۲۰۳۸۰۰	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	۳۰۱,۲۲۳	۴۲۰,۸۵۸	۳۹/۷۲
۲۰۳۹۰۰	شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور	۴۳۰,۲۹۸,۱۴۵	۳۷۱,۲۷۰,۹۷۰	-۱۳/۷۲
۲۶۳۵۰۰	شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	۲۶۶,۵۷۹,۰۴۳	۲۳۵,۵۷۱,۹۱۴	-۱۱/۶۳
۲۷۳۵۰۰	شرکت سهامی هواپیمایی خدمات ویژه	۱۰۲,۵۴۰	۱۶۹,۱۸۳	۶۴/۹۹
۲۸۶۸۰۰	شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی	۱,۲۹۷,۶۹۶	۱,۵۷۲,۶۴۸	۲۱/۱۹
۲۸۶۹۵۰	شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و خاک	۴,۵۷۵,۰۶۹	۶,۴۸۱,۹۹۳	۴۱/۶۸
۲۹۰۷۱۰	شرکت شهرک‌های کشاورزی	۷۲۴,۶۱۹	۱,۰۲۱,۷۹۴	۴۱/۰۱
۲۹۴۲۱۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۱,۸۲۸,۳۷۶,۲۴۲	۲,۰۰۶,۹۱۸,۷۵۰	۹/۷۷
	جمع کل	۲,۹۹۵,۸۲۶,۵۱۸	۴,۱۲۹,۶۷۵,۸۴۶	۳۷/۸۵

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور [۵].

شکل ۴. سهم بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و بانک کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ (درصد)

مأخذ: همان.

۷. تطبیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با سیاست‌های کلی برنامه هفتم

در جداول کلان از بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، سرفصلی با عنوان سنجه عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاست‌گذار تعریف شده است که می‌تواند در راستای نظارت بر عملکرد تکالیف قانون بودجه مؤثر باشد. عناوین درج شده برای این سرفصل در بخش کشاورزی حول محور تکالیف «سیاست‌های کلی برنامه هفتم» ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ در زمینه‌های «خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی»، «ارتقای بهره‌وری تولید» و «پایداری بهره‌برداری از منابع طبیعی» هستند (جدول ۶). با وجود این تکالیف مهمی همچون «حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی»، «افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی»، «اصلاح الگوی کشت با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و منابع آبی» و «آبخیزداری و آبخوانداری» هر چند در ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ دارای اعتبار هستند، ولی در جدول سنجه‌های عملکردی، فاقد هدف‌گذاری هستند. ضمن اینکه همان‌طور که در بخش ۲ گزارش عنوان شد، اعتبارات پیش‌بینی شده در قالب طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای، به دلیل عدم وجود نقشه راه جامع و عدم تمرکز بر اصلاح فرایندها، نتوانسته است به نحو مطلوبی اهداف متناظر را محقق کند. حتی مشخص نیست که ردیف‌های اعتباری پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ برای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه، چه ارتباطی با سنجه‌های عملکردی درج شده برای این وزارتخانه (جدول ۶) دارند و لذا نمی‌توان با اطمینان بیان کرد که برای مثال هدف افزایش بهره‌وری ۱۰ درصدی در واحد سطح که در سنجه‌های عملکردی لایحه بودجه قید شده است، تا چه حدی با اجرای طرح‌های مذکور محقق خواهد شد و اینکه سایر شاخص‌های نتیجه‌گرا مانند کاهش ضایعات، افزایش فراوری، رشد ارزش افزوده، صادرات و فقرزدایی چه وضعیتی پیدا خواهند کرد. در واقع ردیف‌های بودجه در این خصوص فاقد چارچوب منطقی پروژه هستند و رابطه بین مصارف و نحوه تحقق شاخص‌ها روشن نیست.

جدول ۶. سنجه عملکرد خروجی‌های اصلی وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

هدف کمی مرتبط در پایان برنامه	پیش‌بینی مقدار ۱۴۰۳	اهم خروجی‌ها و محصولات اصلی
متوسط وزنی ضریب خودکفایی: ۹۰ درصد	۶ درصد	ارتقای ضریب خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی (گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت قرمز و سفید و شکر)
متوسط وزنی ضریب خودکفایی: ۴۰ درصد	۴ درصد	ارتقای ضریب خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی (ذرت و دانه‌های روغنی)
افزایش بهره‌وری در واحد سطح: ۵۰ درصد	۱۰ درصد	افزایش بهره‌وری در واحد سطح کشاورزی
میزان آب مصرفی کشاورزی: ۶۵ میلیارد مترمکعب	۴ میلیارد مترمکعب	حفاظت بهینه از منابع پایه و طبیعی در بخش کشاورزی (کاهش مصرف آب کشاورزی)
کاهش فرسایش خاک: حداقل ۲۰ درصد	۴ درصد	حفاظت بهینه از منابع پایه و طبیعی در بخش کشاورزی (کاهش فرسایش خاک)
مدیریت، حفظ، احیا و توسعه مراتع: ۲۰ میلیون هکتار	۶ میلیون هکتار	حفاظت بهینه از منابع پایه و طبیعی در بخش کشاورزی (احیای مراتع و بیابان‌زدایی)

* مقادیر به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و با ایراد شورای محترم نگهبان مواجه نشده است.
مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور، مصوبه برنامه هفتم توسعه کشور.

از طرفی در فصل هفتم از مصوبه برنامه هفتم پیشرفت، جزئیات بیشتری از سنجه‌های عملکردی در راستای تحقق سیاست‌های کلی این برنامه مورد اشاره قرار گرفته است که از آن جمله می‌توان به «تولید نهاده‌های فناورانه»، «ایمنی غذایی»، «حفاظت از اراضی کشاورزی»، «کشت فراسرزمینی»، «کشت قراردادی»، «آبخیزداری و آبخوان‌داری» و «حفاظت از جنگل‌ها» اشاره کرد. بنابراین ضروری است سنجه‌های عملکردی مدنظر برای وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ مورد بازبینی قرار گیرد و موارد مغفول مانده فوق‌الذکر، جهت نظارت دقیق‌تر بر اجرای احکام مرتبط با بخش کشاورزی لحاظ شوند.

۸. جمع‌بندی و پیشنهادها

بودجه‌ریزی بخش کشاورزی و منابع طبیعی، در قوانین بودجه سنواتی کشور دچار ایرادهای ساختاری، از جمله عدم ابتدای مناسب برنامه‌ها و طرح‌های بودجه‌ای بر اسناد بالادستی؛ عدم تمرکز بر اولویت‌های بخش؛ عدم تنظیم طرح‌ها و برنامه‌ها بر اساس چارچوب منطقی پروژه، از برون‌داد در کوتاه‌مدت تا اثر در بلندمدت؛ پایه‌گذاری بخشی‌نگری در طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی و اتکای عمده به درآمدهای در حال کاهش دولتی است که در صورت عدم رفع آنها، نمی‌توان انتظار تحول در این بخش را داشت. از طرفی نتیجه‌گرا نبودن اعتبارات پیش‌بینی شده و تخصیص یافته به دستگاه‌های مختلف و مشخص نبودن میزان اثربخشی اعتبارات پیش‌بینی شده نیز یکی دیگر از مهم‌ترین ایرادهای ساختاری بودجه بخش کشاورزی و منابع طبیعی است [۱۷]. این ایرادها در تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نیز رفع نشده‌اند و کماکان توزیع اعتبارات بین دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی، با همان ساختار قبلی و فارغ از چارچوب «سیاست‌های کلی برنامه هفتم» ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ [۱] و اولویت‌های این بخش صورت گرفته است نمی‌توان روند تحولی جدی در راستای ارتقای امنیت غذایی کشور و تحقق الزامات مربوطه در بخش کشاورزی، از جمله خودکفایی در محصولات راهبردی، نظام‌مند و برنامه‌محور شدن تولید، ارتقای بهره‌وری تولید، ارتقای سلامت و کیفیت محصولات کشاورزی و غذایی، بهره‌برداری پایدار از منابع پایه و توسعه پایدار زنجیره ارزش، انتظار داشت. به‌طور ویژه می‌توان به تکلیف کاهش وابستگی به واردات محصولات راهبردی وفق ماده (۳) از «قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی [۲] اشاره کرد که با وجود تعریف ردیف‌های اعتباری با این منظور در قوانین بودجه سال‌های گذشته، عملکرد مطلوبی نداشته است و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نیز با توجه به تداوم روال بودجه‌ریزی سابق، تحقق آن دور از انتظار به نظر می‌رسد. برخی از مهم‌ترین نکات استخراج شده از بررسی بودجه بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۴۰۳ عبارتند از:

■ با اختصاص اعتبار بسیار اندک و ناکافی به بخش کشاورزی (کمی بیش از یک درصد اعتبارات کل دستگاه‌های اجرایی ملی) نمی‌توان از این بخش، انتظار اجرای طرح‌های خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی و توسعه کشاورزی دانش‌بنیان را داشت. حتی سهم اندکی از درآمدهای مرتبط با بخش کشاورزی، مانند درآمدهای حاصل از «عوارض واردات» و «تغییر کاربری اراضی»، به این بخش برمی‌گردد.

■ بودجه بخش کشاورزی و منابع طبیعی، فاقد راهبردی مشخص برای افزایش درآمدها و کاهش هزینه‌های تولید کشاورزی است و این موضوع نتیجه مستقیم بر کاهش تولید محصولات کشاورزی و به تبع آن بر سفره مردم خواهد داشت و منجر به کاهش رقابت‌پذیری تولید داخلی در برابر رقبای خارجی خواهد شد.

■ بودجه بسیار بالایی برای شرکت‌های دولتی، آن هم در اموری که قابل اجرا توسط بخش‌های غیردولتی است، پیش‌بینی شده که کماکان به مفهوم تصدیگری دولت و تداوم وابستگی به واردات بوده و ضروری است در راستای عمل به تکالیف موجود از جمله ماده (۶) «قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی» مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی [۸]، زیرساخت‌های واگذاری وظایف تصدی‌گرانه به بخش‌های غیردولتی فراهم شود^۱ و همچنین به صورت تدریجی بخشی از هزینه‌های واردات محصولات راهبردی، صرف تأمین نیاز از طریق تولیدات داخلی شود.

■ بررسی نحوه توزیع اعتبارات تملک‌داری سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی نشان‌دهنده عدم تبعیت آنها از یک راهبرد مناسب توسعه‌ای و عدم توازن و اولویت‌بندی صحیح است. به‌نحوی که اعتبارات کافی برای موضوعات مهمی همچون ارتقای تولید دانش‌بنیان، اصلاح نظام‌های بهره‌برداری، یکپارچه‌سازی اراضی و توسعه زنجیره ارزش منظور نشده است. به عبارتی نبود هماهنگی بین طرح‌های تملک‌داری

۱. قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - ماده (۶): دولت مکلف است وظایف تصدیگری خود در خصوص اقدامات اجرایی خریدهای تضمینی، تهیه و توزیع کلیه نهاده‌های تولید، اقدامات اجرایی خرید، انبارداری و توزیع اقلام مورد نیاز تنظیم بازار، اداره کشتارگاه‌ها، آزمایشگاه‌های گیاهی و دامی (به جز آزمایشگاه‌های مرجع به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی و تصویب هیئت‌وزیران)، انبارها، سیلوها، سردخانه‌ها، صنایع تبدیلی و تکمیلی، امور اجرایی آموزشی، ترویجی و بیمه‌گری را متناسب با وظایف و اختیارات هر تشکل، به تشکل‌های موضوع مواد (۲) و (۵) این قانون، مطابق با قوانین و مقررات مربوط واگذار نماید.

- سرمایه‌ای این بخش، مانع از استفاده بهینه از منابع موجود، برای بهبود اساسی در الزامات مهم تولید بهره‌ور شده است.
- عدم تخصیص درآمدهای مرتبط با بخش کشاورزی، مانند درآمد حاصل از اخذ عوارض واردات محصولات کشاورزی، به دستگاه‌های اجرایی این بخش در حالی است که کمبود منابع مالی به یکی از معضلات اساسی برای توسعه سرمایه‌گذاری و ارتقای بهره‌وری تولید در بخش کشاورزی تبدیل شده است.
  - با توجه به موارد فوق و از آنجایی که نتیجه‌گرایی طرح‌های مندرج در لایحه بودجه و پیوند آنها به آثار قابل ارزیابی، براساس چارچوب منطقی پروژه، می‌تواند به انسجام هر چه بیشتر آنها و در نتیجه تحقق اهداف برنامه توسعه کمک کند، پیشنهاد می‌شود اصلاح ساختار بودجه بخش کشاورزی با این رویکرد در دستور کار قرار گیرد. بر این اساس ضروری است اولویت‌های توسعه این بخش براساس تکالیف اسناد بالادستی و به‌طور ویژه، سیاست‌های کلی برنامه هفتم مشخص شود و سپس ردیف‌های بودجه‌ای دستگاه‌ها و اهداف کمی متناظر، با تمرکز بر این اولویت‌ها تعریف شوند؛ به نحوی که برآیند آنها در نهایت به معیارهایی قابل سنجش بینجامد. با این روند به‌طور دقیق می‌توان دریافت که عدم تحقق اهداف کلان، از جمله در حوزه‌هایی مانند کاهش فقر، رشد صادرات، کاهش واردات محصولات راهبردی، بهبود ایمنی غذایی، افزایش قدرت خرید کشاورزان و حفاظت از منابع طبیعی، براساس ایرادهای عملکردی در چه زمینه‌ها و یا چه دستگاه‌هایی رخ داده است؟ نمونه‌هایی از برخی اصلاحات ساختاری با رویکرد فوق را در تدوین بودجه بخش کشاورزی می‌توان به شرح زیر برشمرد:
  - اختصاص بخشی از اعتبارات شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی، به اتحادیه‌های فراگیر و شرکت‌های دانش‌بنیان به‌منظور تقویت سهم بخش‌های غیردولتی در تأمین نهاده‌ها و کاهش تصدیگری دولت.
  - پیش‌بینی منابع مشخص برای خودکفایی دانش‌بنیان، یکپارچه‌سازی اراضی و توسعه زنجیره ارزش، از طریق تشکیل‌های فراگیر کشاورزان، روستاییان و عشایر و شرکت‌های دانش‌بنیان.
  - اجرای طرح‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری براساس اصول آمایش سرزمین و طرح‌های مدیریت یکپارچه حوزه آبخیز و مبتنی بر مشارکت با بخش‌های غیردولتی و براساس یک آیین‌نامه مدون.
  - اختصاص بخشی از درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی، برای تشکیل بانک زمین به‌منظور شناسایی، خرید و یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی و فروش به دانش‌آموختگان بخش کشاورزی.
  - اختصاص بخشی از اعتبارات طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مرتبط با آب و خاک کشاورزی برای توسعه قطب‌های تولید محصولات راهبردی در اراضی حاصلخیز کشور، از جمله از طریق یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی و استقرار نظام‌های بهره‌برداری کارآمد در راستای تولید بهره‌ور.
  - اجرای بخشی از طرح‌های زیربنایی بخش کشاورزی، از جمله طرح‌های آب‌و خاک و آبخیزداری و آبخوان‌داری، در قالب مشارکت با بخش‌های غیردولتی، به‌منظور تسریع در اجر و تضمین کیفیت آنها، در قالب زنجیره ارزش و جبران هزینه بخش‌های غیردولتی از محل عواید طرح یا تهاتر یا اجاره طولانی مدت زمین.
  - اختصاص بخشی از اعتبارات پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه به توسعه واحدهای غذایی و دارویی گیاه‌پایه و کسب و کار کشاورزی فعال در تولید نهاده‌های فناورانه کشاورزی، از جمله بذرهای هیبرید، سموم و کودهای آلی، زیستی و شیمیایی، مرغ لاین، ماشین‌آلات، داروها و واکسن‌های دامی و مواد ژنی، در قالب مشارکت با بخش‌های غیردولتی و با بهره‌گیری از مزیت‌های منحصر به فرد سرزمینی.
  - تعریف ردیف بودجه‌ای مشخص برای تدوین برنامه جامع ارتقای سلامت و ایمنی غذایی کشور در لایحه بودجه، وفق حکم ماده (۷) «آیین‌نامه اجرایی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی» مصوب ۱۳۹۷/۱۰/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی [۴].
  - ذکر منابع مربوط به تولید غذای سالم به‌صورت هدفمند و بیان اهداف کمی ناظر بر نتیجه برای طرح‌های ذکر شده به این منظور در لایحه بودجه.

جدول پیوست ۱. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه اصلی سیاستگذار در بخش کشاورزی و منابع طبیعی (میلیون ریال)

جمع کل			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			هزینه‌ای			عنوان دستگاه اصلی/ اجرایی
درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	
۲۶,۸۸	۳۲,۲۹۳,۶۰۳	۲۵,۴۵۱,۶۷۸	۹,۳۵	۱۰,۰۸۱,۸۱۸	۹,۲۲۰,۰۰۰	۹۲,۰۸	۱,۹۴۰,۰۰۰	۱,۰۱۰,۰۰۰	۳۳,۱۸	۲۰,۲۷۱,۷۸۵	۱۵,۲۲۱,۶۷۸	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
۳۲,۳۶	۲,۰۳۹,۴۳۵	۱,۵۴۰,۸۷۵	۴۵,۹۵	۲۷۰,۰۰۰	۱۸۵,۰۰۰	۳۸,۸۹	۱۲۵,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۲۹,۹۱	۱,۶۴۴,۴۳۵	۱,۲۶۵,۸۷۵	مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی
-۵,۳۷	۶۶۷,۶۶۰	۷۰۵,۵۵۸	-۱۰۰,۰۰	-	۱۸۰,۰۰۰	۶۶,۶۷	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۲۴,۶۴	۶۱۷,۶۶۰	۴۹۵,۵۵۸	مؤسسه تحقیقات برنج کشور
۶۳,۱۶	۲۰,۳۴۸,۱۱۴	۱۲,۴۷۱,۱۸۴	-	-	-	۲۹,۴۹	۱,۹۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۸۵۰	۶۷,۷۸	۱۸,۳۹۸,۱۱۴	۱۰,۹۶۵,۳۳۴	سازمان دامپزشکی کشور
۱۴,۵۸	۲۰,۵۳۳,۳۵۹	۱۷,۹۱۹,۷۸۳	۱۳,۶۴	۱۸,۱۸۱,۸۱۸	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰	۹۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۲۲,۵۹	۲,۲۶۱,۵۴۱	۱,۸۴۴,۷۸۳	مؤسسه رازی
۱۰,۳۷	۴۶,۶۷۴,۰۸۶	۴۲,۲۸۹,۳۲۷	-	-	-	۱۲,۴۶	۳۹,۷۴۰,۰۰۰	۳۵,۳۳۶,۰۲۰	-۰,۲۸	۶,۹۳۴,۰۸۶	۶,۹۵۳,۳۰۷	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور
۳۹,۳۲	۲,۶۵۲,۴۰۳	۱,۹۰۳,۸۴۶	۳۰,۰۰	۳۶۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۲,۵۰	۴۵۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۳۰,۳۱	۱,۸۴۲,۴۰۳	۱,۴۱۳,۸۴۶	مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور
۲۷,۳۲	۲,۴۰۷,۶۸۸	۱,۸۹۱,۰۴۲	۳۳,۳۳	۲۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۳۱,۵۸	۲۵۰,۰۰۰	۱۹۰,۰۰۰	۲۶,۲۲	۱,۹۵۷,۶۸۸	۱,۵۵۱,۰۴۲	مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی
۲۷,۱۳	۳,۸۷۳,۱۴۲	۳,۰۴۶,۴۹۹	۲۱,۴۳	۱۷۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۹,۰۹	۶۰۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۳۱,۶۸	۳,۱۰۳,۱۴۲	۲,۳۵۶,۴۹۹	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
۱۶۹,۲۶	۵,۲۹۱,۳۸۱	۱,۹۶۵,۱۴۲	-	-	-	۳۵۰,۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-۱۸,۰۰	۷۹۱,۳۸۱	۹۶۵,۱۴۲	سازمان امور عشایر ایران
۷۴,۹۶	۱۰۲,۱۲۲,۶۷۰	۵۸,۳۶۸,۶۴۷	-	-	-	۸۳,۰۳	۸۸,۰۰۲,۶۰۰	۴۸,۰۸۰,۹۰۰	۳۷,۲۵	۱۴,۱۲۰,۰۷۰	۱۰,۲۸۷,۷۴۷	وزارت جهاد کشاورزی
۲۶,۵۶	۲,۰۶۲,۹۳۸	۱,۶۲۹,۹۶۶	۱۹,۶۲	۱,۱۳۶,۳۶۴	۹۵۰,۰۰۰	۲۵,۰۰	۷۵,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۳۷,۳۶	۸۵۱,۵۷۴	۶۱۹,۹۶۶	مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

جمع کل			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			هزینه‌ای			عنوان دستگاه اصلی/اجرایی
درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	
۳۰٫۹۸	۶۳۷٫۸۰۴	۴۸۶٫۹۴۷	-	۱۰٫۰۰۰	۱۰٫۰۰۰	۷۵٫۰۰	۳۵٫۰۰۰	۲۰٫۰۰۰	۲۹٫۷۳	۵۹۲٫۸۰۴	۴۵۶٫۹۴۷	وزارت جهاد کشاورزی - مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی
۴۶٫۵۰	۲٫۲۵۲٫۰۴۶	۱٫۵۳۷٫۲۳۷	۸۸٫۸۹	۸۵۰٫۰۰۰	۴۵۰٫۰۰۰	۴۱٫۶۷	۱۷۰٫۰۰۰	۱۲۰٫۰۰۰	۲۷٫۳۸	۱٫۲۳۲٫۰۴۶	۹۶۷٫۲۳۷	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر
۵۷٫۵۵	۱٫۸۶۰٫۰۵۹	۱٫۱۸۰٫۶۰۶	۱۰۰٫۰۰	۹۰۰٫۰۰۰	۴۵۰٫۰۰۰	۴۹٫۱۰	۱۴۵٫۰۰۰	۹۷٫۲۵۰	۲۸٫۶۹	۸۱۵٫۰۵۹	۶۳۳٫۳۵۶	مؤسسه تحقیقات علوم دامی
۳۱٫۸۵	۱٫۷۳۶٫۷۰۳	۱٫۳۱۷٫۱۸۰	۸۸٫۸۹	۱۷۰٫۰۰۰	۹۰٫۰۰۰	۱۵٫۳۸	۳۰۰٫۰۰۰	۲۶۰٫۰۰۰	۳۰٫۹۷	۱٫۲۶۶٫۷۰۳	۹۶۷٫۱۸۰	مؤسسه تحقیقات گیاه پزشکی
۳۰٫۳۴	۱٫۱۴۲٫۲۴۹	۸۷۶٫۳۶۱	۵۰٫۰۰	۳۰۰٫۰۰۰	۲۰۰٫۰۰۰	۲۱٫۲۱	۲۰۰٫۰۰۰	۱۶۵٫۰۰۰	۲۵٫۶۰	۶۴۲٫۲۴۹	۵۱۱٫۳۶۱	مؤسسه تحقیقات خاک و آب
۴۰٫۸۵	۶۵۳٫۰۱۳	۴۶۳٫۶۳۶	۵۰٫۰۰	۶۰٫۰۰۰	۴۰٫۰۰۰	۵۵٫۵۶	۷۰٫۰۰۰	۴۵٫۰۰۰	۳۸٫۱۳	۵۲۳٫۰۱۳	۳۷۸٫۶۳۶	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی
۲۴٫۴۵	۳٫۹۲۴٫۲۵۱	۳٫۱۵۳٫۲۶۱	-	-	-	۲۹٫۲۰	۲٫۵۰۰٫۰۰۰	۱٫۹۳۵٫۰۰۰	۱۶٫۹۱	۱٫۴۲۴٫۲۵۱	۱٫۲۱۸٫۲۶۱	سازمان حفظ نباتات کشور
۷۰٫۶۱	۶۳۵٫۳۸۹	۳۷۲٫۴۲۰	-	-	-	-	۵٫۰۰۰	۵٫۰۰۰	۷۱٫۵۷	۶۳۰٫۳۸۹	۳۶۷٫۴۲۰	سازمان چای کشور
۳۸٫۹۵	۸۲۸٫۲۴۹	۵۹۶٫۰۷۹	۲۰٫۰۰	۶۰٫۰۰۰	۵۰٫۰۰۰	۳۷٫۰۴	۱۸۵٫۰۰۰	۱۳۵٫۰۰۰	۴۱٫۸۸	۵۸۳٫۲۴۹	۴۱۱٫۰۷۹	پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری
۳۷۹٫۱۲	۷۰٫۰۰۰	۱۴٫۶۱۰	-	-	-	-	-	-	۳۷۹٫۱۲	۷۰٫۰۰۰	۱۴٫۶۱۰	وزارت جهاد کشاورزی - نهاد نمایندگی ولی فقیه در وزارت جهاد کشاورزی
۱۹٫۱۸	۴٫۹۴۳٫۲۴۴	۴٫۱۴۷٫۶۶۱	-	-	-	۳۴٫۵۶	۲٫۲۲۷٫۰۰۰	۱٫۶۵۴٫۹۸۰	۸٫۹۷	۲٫۷۱۶٫۲۴۴	۲٫۴۹۲٫۶۸۱	سازمان امور اراضی

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال
۱۴۰۳ کل کشور
کشاورزی و منابع طبیعی

جمع کل			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			هزینه‌ای			عنوان دستگاه اصلی/اجرایی
درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	درصد تغییرات	برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲	
۷۲٫۴۷	۱٫۵۶۰٫۲۴۲	۹۰۴٫۶۶۵	۲۵۰٫۰۰	۲۸۰٫۰۰۰	۸۰٫۰۰۰	۹۰٫۰۰	۲۸۵٫۰۰۰	۱۵۰٫۰۰۰	۴۷٫۵۲	۹۹۵٫۲۴۲	۶۷۴٫۶۶۵	پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی
۱۹٫۰۵	۱۰٫۷۲۱٫۹۱۷	۹٫۰۰۶٫۴۲۹	-	-	-	۲۴٫۴۰	۹٫۰۶۹٫۰۰۰	۷٫۲۹۰٫۰۰۰	-۳٫۷۰	۱٫۶۵۲٫۹۱۷	۱٫۷۱۶٫۴۲۹	سازمان شیلات ایران
۱۶۰٫۰۰	۱۳۰٫۰۰۰	۵۰٫۰۰۰	-	-	-	-	-	-	۱۶۰٫۰۰	۱۳۰٫۰۰۰	۵۰٫۰۰۰	پارک علم و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
۳۰٫۹۳	۵٫۹۸۶٫۴۰۷	۴٫۵۷۲٫۱۶۴	-	-	-	-	۱۹۰٫۰۰۰	۱۹۰٫۰۰۰	۳۲٫۲۷	۵٫۷۹۶٫۴۰۷	۴٫۳۸۲٫۱۶۴	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران
۱۸٫۲۶	۸۱۲٫۶۲۹	۶۸۷٫۱۳۲	-	-	-	-	-	-	۱۸٫۲۶	۸۱۲٫۶۲۹	۶۸۷٫۱۳۲	شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی
۲۴٫۵۱	۳٫۲۰۰٫۰۰۰	۲٫۵۷۰٫۰۰۰	-	-	-	۲۴٫۵۱	۳٫۲۰۰٫۰۰۰	۲٫۵۷۰٫۰۰۰	-	-	-	شرکت شهرک‌های کشاورزی
-	۷۰٫۰۰۰	۷۰٫۰۰۰	-	-	-	-	۷۰٫۰۰۰	۷۰٫۰۰۰	-	-	-	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران
۴۰٫۲۳	۲۸۲٫۱۳۰٫۶۸۱	۲۰۱٫۱۸۹٫۹۳۵	۱۶٫۷۸	۳۳۰٫۰۳۰٫۰۰۰	۲۸۰٫۲۸۵٫۰۰۰	۵۱٫۸۲	۱۵۶٫۴۲۳٫۶۰۰	۱۰۳٫۰۳۵٫۰۰۰	۳۲٫۶۴	۹۲٫۶۷۷٫۰۸۱	۶۹٫۸۶۹٫۹۳۵	مجموع اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه
۲۹٫۲۸	۲۱٫۷۷۱٫۸۲۲٫۹۲۱	۱۶٫۸۴۰٫۸۱۴٫۰۲۵	۵۰٫۴۵	۲٫۶۸۷٫۸۲۵٫۰۰۰	۱٫۷۸۶٫۵۵۲٫۹۵۰	۶۵٫۷۰	۲٫۶۲۹٫۸۸۵٫۰۰۰	۱٫۵۸۷٫۱۸۰٫۳۵۱	۲۲٫۱۸	۱۶٫۴۵۴٫۱۱۲٫۹۲۱	۱۳٫۴۶۷٫۰۸۰٫۷۲۴	جمع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی
۰٫۱۰	۱٫۳۰	۱٫۱۹	-۰٫۳۵	۱٫۲۳	۱٫۵۸	-۰٫۵۴	۵٫۹۵	۶٫۴۹	۰٫۰۴	۰٫۵۶	۰٫۵۲	سهم وزارت جهاد کشاورزی (درصد)

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور.

جدول پیوست ۲. اعتبار طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌های دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی (ارقام مالی به میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲
۱۳۰۳۰۱۸۰۰۲	احداث بنادر میادی	احداث بندر میادی	بندر	۲۵	سازمان شیلات ایران	۳,۳۳۶,۸۲۴	۷۵۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۶۳۳,۰۰۰	۳۶/۰۸
۱۳۰۳۰۱۸۰۰۳	بهبودی بنادر میادی و اسکله میادی دلووار	احداث بندر	بندر	۱۴	سازمان شیلات ایران	۱,۹۲۳,۳۱۴	۱,۰۹۰,۰۰۰	۲,۱۵۰,۰۰۰	۲,۹۱۴,۰۰۰	۳۵/۵۳
۱۳۰۳۰۱۸۰۰۵	ساماندهی بنادر میادی	احداث و بهسازی بندر	بندر	۷	سازمان شیلات ایران	۱,۲۳۳,۰۷۹	۹۰۰,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	۲,۰۶۲,۰۰۰	۶۴/۹۶
۱۳۰۴۰۱۲۰۱۰	اعطای کمک‌های فنی و اعتباری به طرح‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	افزایش ظرفیت تولید	واحد تولیدی	۳۴۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۱,۲۰۴,۳۹۴	۳۰۲,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۴۰۱۲۰۳۴	کمک‌های فنی و اعتباری بهسازی ناوایی‌ها	بهسازی ناوایی‌ها تامین تجهیزات و ماشین‌آلات	واحد تن	۵۴۰۰۰ ۵۰۰۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۲۶۸,۴۵۶	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۵۰۵۵۰۰۱	تجهیز، تکمیل و راه اندازی شرکت‌های تعاونی تولید	تجهیز، تکمیل و راه اندازی	شرکت	۱۵۱۷	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۶۲۵,۵۹۹	۲۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۵۰۶۰۰۰۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان چای کشور	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات تعمیرات اساسی ساختمان	سازمان متر مربع	۱ ۱۶۰۰	سازمان چای کشور	۱۷,۵۳۱	۲,۵۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	-
۱۳۰۵۰۶۴۰۰۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات تعمیرات اساسی ساختمان و انبارها	سازمان متر مربع	۱ ۴۰۰۰۰	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۱۸۵,۲۷۱	۱۷,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	-
۱۳۰۵۰۶۴۰۰۲	کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری، فراوری، بسته‌بندی و مراکز عرضه محصولات کشاورزی	احداث مراکز عرضه مستقیم محصولات کشاورزی افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی	غرفه هزار تن	۲۸۰۰ ۸۰۰	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۶۰۵,۹۵۴	۵۷,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۵۰۶۴۰۰۳	تجهیز، بازسازی، نگهداری و تکمیل تأسیسات ذخیره‌های گندم موجود کشور	تکمیل و تجهیز ظرفیت ذخیره‌سازی غلات	هزار تن	۵۰۰۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۴۲۳,۱۱۸	۱۵,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۲	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز دریاچه ارومیه	عملیات اجرایی آبخیزداری	هزار هکتار	۷۲۵	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۴۳۷,۳۲۵	۷۷۲,۴۳۶	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۳	آبخیزداری در حوضه‌های حاشیه کویر مرکزی	عملیات اجرایی آبخیزداری	هزار هکتار	۳۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۴۵۰,۶۶۵	۳۴۶,۱۹۷	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۵	کنترل سیل، آبخیزداری و حفاظت از حوزه‌های آبخیز گلستان و اترک	اجرای عملیات آبخیزداری و منابع طبیعی	هزار هکتار	۴۶۵	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۱,۱۴۸,۳۶۷	۷۳۸,۸۹۴	۸۱۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	-۱,۲۳
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۶	آبخیزداری حوزه سیاهکوه خراسان جنوبی و رضوی	اجرای آبخیزداری	هکتار	۷۵۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۹۰,۱۰۳	۱۵۹,۸۵۹	۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۷	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سد کرخه و کارون بزرگ	اجرای عملیات آبخیزداری	هزار هکتار	۱۷۶۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۱,۱۹۳,۶۳۰	۱,۲۱۰,۴۶۲	۸۵۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۹	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سد سفیدرود	عملیات اجرایی آبخیزداری	هزار هکتار	۱۰۴۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۶۳۰,۱۵۳	۵۴۱,۰۴۰	۷۵۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۱۰۱۰	آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سدهای کشور	آبخیزداری در حوزه سدهای موجود آبخیزداری در حوزه سدهای در دست ساختن	هزار هکتار هزار هکتار	۴۸۷۰ ۲۰۵۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۴,۲۶۹,۴۲۷	۴,۱۰۵,۰۳۲	۵,۰۰۰,۰۰۰	۶,۳۵۰,۰۰۰	۲۷,۰۰
۱۳۰۶۰۰۱۰۱۲	آبخیزداری و آبخوانداری در حوزه‌های آبخیز فاقد سد و مرزی کشور	آبخیزداری حوزه‌های مرزی، مشترک و جزایر اجرای عملیات آبخیزداری و پخش سیلاب	هزار هکتار هزار هکتار	۱۲۰ ۱۵۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲,۹۳۸,۵۳۲	۳,۲۶۰,۳۵۶	۴,۸۰۰,۰۰۰	۵,۳۰۰,۰۰۰	۱۰,۴۲
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۴	میانیت از جنگل‌های ارسباران	حفاظت، احیا و کاهش عوامل تخریب جنگل	هزار هکتار	۲۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲۱۵,۳۱۸	۸۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۵	میانیت از جنگل‌های زاگرس، جنوب و مناطق مرکزی کشور و توسعه رختکاری	حفظ، احیا و کاهش عوامل تخریب جنگل	هزار هکتار	۳۳۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۴,۲۶۰,۳۴۴	۱,۰۶۶,۲۹۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۶,۲۵۰,۰۰۰	۱۰۸,۳۳

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات - ۱۴۰۳ / ۱۴۰۲
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۶	میانیت از جنگل‌های شمال کشور	حفظ، احیا و کاهش عوامل تخریب جنگل و اجرای برنامه توقف بهره‌برداری	هزار هکتار	۱۸۴۷	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۳,۳۲۱,۲۵۱	۸۹۰,۰۰۰	۱,۷۹۰,۰۰۰	۸,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۹,۲۷
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۹	میانیت از جنگل‌های ساحلی-مانگرو	حفاظت، احیا و توسعه جنگل‌های ساحلی	هکتار	۳۰۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۹۶,۷۳۱	۶۰,۰۰۰	۶۵,۵۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۲۹,۰۱
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۲	احداث ساختمان اداری ستاد سازمان	ایجاد ساختمان اداری	مترمربع	۱۳۱۷۳	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۹۸۷,۳۷۹	۳۹۰,۰۰۰	۵۰۰	۱۰	-۹۸,۰۰
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۳	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	پروژه	۲	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۴۴۵,۲۴۹	۱۲۶,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۴	تأمین تجهیزات یگان حفاظت و اطفای حریق	تأمین تجهیزات حفاظتی و اطفای حریق	پروژه	۲	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲,۹۰۸,۰۳۷	۱,۱۵۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۵	حفظ، احیا و توسعه منابع طبیعی در شمال تهران	تثبیت مالکیت و حفاظت منابع طبیعی جنگل کاری و توسعه فضای سبز	هزار هکتار	۱۳۰ ۱۳۳۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۱,۲۳۴,۴۳۱	۱۳۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۶	ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات	حدنگاری اراضی ملی و دولتی ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات	هزار هکتار	۹۰۰۰ ۱۶۲۲۷۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲,۹۶۵,۰۴۰	۱۲۰,۰۰۰	۱۷۴,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۴۳,۶۸
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۷	ترویج و توانمندسازی تشکل‌ها و جوامع محلی در حفظ و احیای منابع طبیعی	آموزش مجریان و بهره‌برداران توانمندسازی تشکل‌ها تولید و پخش برنامه‌های ترویجی	هزار نفر	۱۲۰۰ ۳۲۰۰ ۲۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲۰۷,۶۳۴	۴۵,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۱۹۹,۹۹۰	-۰,۰۰
۱۳۰۶۰۰۲۰۱۸	حفاظت، پایش و کمک به احیای مراتع کشور	تهیه طرح‌های تلفیقی، پایش و کمک به احیای مراتع ساماندهی و کنترل پروانه چرای دام	هزار هکتار	۲۶۵۶۷ ۶۱۰۰۸	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۱,۲۱۵,۲۷۷	۳۱۵,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۳۴۴,۴۴
۱۳۰۶۰۰۵۰۰۱	اصلاح روش‌های پرورش آبزیان، ماهیگیری و صیادی	اصلاح روش‌ها و ساختار آبخیزداری، صید	پروژه	۳	سازمان شیلات ایران	۶۷۴,۳۹۵	۷۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲
۱۳۰۶۰۰۵۰۰۲	حفاظت از ذخایر آبریزان و تجهیز یگان حفاظت	تأمین تجهیزات حفاظتی تأمین شناور و تجهیزات مربوطه	استان فروند	۷ ۴۱۵	سازمان شیلات ایران	۹۹۳,۱۱۵	۳۷۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۹,۰۹
۱۳۰۶۰۰۵۰۰۳	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان شیلات ایران	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	پروژه	۲	سازمان شیلات ایران	۸۴,۸۲۶	۷۵,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰
۱۳۰۶۰۰۵۰۰۴	بازسازی و حفاظت از ذخایر ژنتیکی آبریزان	تأمین و رهاسازی بچه‌ماهی‌های خاوباری تأمین و رهاسازی بچه‌ماهی‌های استخوانی و سایر آبریزان	میلیون قطعه میلیون قطعه	۴۶۸ ۴۹۰۰۰	سازمان شیلات ایران	۸۹۳,۴۸۸	۶۶۹,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱,۲۸۵,۰۰۰	۴۲,۷۸
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۱	تأمین و انتقال آب برای باغات در اراضی شیب‌دار	تأمین و انتقال آب برای باغات حقاب‌دار	هکتار	۱۷۰۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۳,۶۳۰,۳۵۰	۴۷۵,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	-۴۲,۸۶
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۲	توسعه و اصلاح باغات زیتون کشور	توسعه و اصلاح باغات	هزار هکتار	۲۸۰	وزارت جهاد کشاورزی	۵۲۳,۸۴۸	۴۷,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۱۲۵,۰۰۰	۷۸,۵۷
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۳	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید و تنظیم بازار گوشت، محصولات کشاورزی و منابع طبیعی و ماشین‌آلات مربوط	تأمین تسهیلات افزایش تولیدات کشاورزی و منابع طبیعی	پروژه	۸	وزارت جهاد کشاورزی	۹,۴۳۶,۵۶۲	۱,۷۴۰,۰۰۰	۴,۲۶۱,۰۰۰	۲۴,۰۰۰,۰۰۰	۴۶۳,۲۵
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۵	مشارکت در تبدیل اراضی زراعی شیب‌دار استان گلستان به باغات مثمر (استانی)	تبدیل اراضی شیب‌دار به باغات مثمر	هزار هکتار	۷۳	وزارت جهاد کشاورزی	۴۸۳,۲۲۵	۳۶,۳۵۲	۶۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۲۵,۰۰
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۸	حمایت از توسعه کشت گیاهان دارویی و باغات مادری	توسعه گیاهان دارویی و باغات مادری	هکتار	۵۷,۴۵۵	وزارت جهاد کشاورزی	۱,۵۹۵,۰۰۰	۶۴۰,۰۰۰	-	۱,۰۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۰۹۰۱۲	حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی در چارچوب برنامه الگوی کشت	حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در محصولات راهبردی	هزار تن	۵۳۵	وزارت جهاد کشاورزی	۱,۷۴۰,۲۶۰	۲۵۰,۰۰۰	-	۲,۷۳۰,۰۰۰	-

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲
۱۳۰۶۰۰۹۰۱۵	حمایت از توسعه کشت دانه‌های روغنی	افزایش تولید دانه‌های روغنی	هزار تن	۶,۲۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۱,۰۷۲,۷۸۵	۵۰۰,۰۰۰	-	۸۰۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۱	افزایش تولید شیر و گوشت قرمز	افزایش تولید گوشت قرمز افزایش تولید شیر خام	هزار تن هزار تن	۳۰۴ ۵۷۸۰	وزارت جهاد کشاورزی	۲۴۸,۶۲۹	۱۹۶,۶۱۰	۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۲۰۰/۰۰
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۵	حفظ و حراست از منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور و مرغ لاین	اصلاح نژاد دام تجهیز مراکز اصلاح نژاد مرغ بومی و زنبور عسل و کریم ابریشم هویت‌دار کردن دام	هزار راس مرکز هزار راس	۴۴۰۷ ۱۳ ۲۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۲,۲۲۷,۵۶۰	۲,۲۵۰,۰۰۰	۱,۲۹۵,۰۰۰	۵,۰۵۲,۶۰۰	۲۹۰/۱۶
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۱	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌های کشاورزی	اجرای عملیات آب و خاک	هزار هکتار	۳۱۳	وزارت جهاد کشاورزی	۶,۰۲۴,۵۳۶	۱۶۰,۰۰۰	۴۱۵,۰۰۰	۱,۸۵۰,۰۰۰	۳۴۵/۷۸
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۳	اجرای عملیات انتقال آب با لوله به اراضی کشاورزی دشت سیستان	انتقال آب با لوله	هکتار	۴۶۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۱۶۲,۵۳۶	۲۲۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۸/۴۶
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۴	تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی، بندهای انحرافی مستقل و شالیزار	تجهیز و نوسازی اراضی شبکه‌دار زهکشی، احیا، تجهیز و نوسازی اراضی شالیزاری	هزار هکتار هزار هکتار	۴۷۸ ۵۲۰	وزارت جهاد کشاورزی	۱۲,۲۰۸,۱۵۸	۵,۳۳۰,۰۰۰	۲,۴۴۵,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۴/۵۰
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۶	توسعه پایدار آب و خاک کشاورزی دشت قزوین (استانی)	اجرای عملیات آب و خاک	هکتار	۱۲۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۵۵۱,۷۰۷	۱۱۵,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۵۷/۸۹
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۷	کمک به بازسازی و نوسازی قنوات، آب‌بندان‌ها و هوتک‌ها	بازسازی و نوسازی قنوات و آب‌بندان‌ها	پروژه	۲	وزارت جهاد کشاورزی	۷,۴۱۵,۲۶۷	۱۷,۷۷۱,۰۰۰	۴,۳۰۰,۰۰۰	۸,۵۵۰,۰۰۰	۹۸/۸۴
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۸	کمک به توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم فشار	اجرای طرح‌های آبیاری نوین مطالعه سیستم‌های آبیاری نوین	هزار هکتار هزار هکتار	۲۱۰۰ ۱۹۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۵۸,۰۵۴,۱۹۹	۱۰,۶۶۸,۷۵۱	۱۵,۸۵۰,۰۰۰	۲۲,۷۰۰,۰۰۰	۴۳/۲۲
۱۳۰۶۰۱۲۰۲۴	طرح توسعه و احیای کشاورزی خوزستان و ایلام	احداث شبکه فرعی آبیاری و زهکشی تجهیز و نوسازی اراضی شبکه‌دار	هزار هکتار هزار هکتار	۵۵۰ ۵۱۶	وزارت جهاد کشاورزی	۶,۶۰۵,۵۱۱	-	۵۰۰,۰۰۰	۱,۲۳۰,۰۰۰	۱۴۶/۰۰

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۳-۱۴۰۲
۱۳۰۶۰۱۲۰۳۱	ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی	احداث شبکه فرعی آبیاری و زهکشی احداث شبکه فرعی آبیاری و زهکشی (از محل صندوق توسعه ملی)	هزار هکتار هزار هکتار	۴۲۸ ۲۲۷/۳	وزارت جهاد کشاورزی	۲۸,۹۶۳,۳۷۹	۶,۴۳۵,۲۰۰	۱۰,۰۴۰,۰۰۰	۷,۶۰۰,۰۰۰	-۲۴/۳۰
۱۳۰۶۰۱۲۰۳۵	مطالعه خاک‌های کشور	مطالعات تهیه نقشه، پهنه‌بندی و پایش خاک کشور	هزار هکتار	۸۵۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	-	-	۳۵۰,۰۰۰	۱,۶۵۰,۰۰۰	۳۷۱/۴۳
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۱	کنترل، مراقبت و بررسی بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام و مشترک با انسان	مراقبت، پایش و بررسی بیماری‌ها تکمیل و تجهیز قرنطینه‌ها	پروژه پروژه	۱ ۱	سازمان دامپزشکی کشور	۱,۱۲۸,۱۲۷	۴۷۷,۷۰۰	۷۹۵,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	-۱۱/۹۵
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۵	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان دامپزشکی کشور	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	پروژه	۲	سازمان دامپزشکی کشور	۱۳۷,۴۷۵	۴۰,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۸۱/۸۲
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۶	تعمیرات اساسی و تجهیز آزمایشگاه‌های منطقه‌ای و مراکز مرجع دامپزشکی	تعمیرات اساسی و تجهیز آزمایشگاه‌های مراکز مرجع دامپزشکی	پروژه	۱	سازمان دامپزشکی کشور	۱,۳۵۴,۳۹۵	۳۱۲,۵۱۰	۶۵۰,۰۰۰	۱,۱۵۰,۰۰۰	۷۶/۹۲
۱۳۰۶۰۲۴۰۰۱	تأمین تجهیزات یگان حفاظت اراضی کشاورزی	تجهیز واحدهای حفاظت از کاربری اراضی کشاورزی	استان	۳۱	سازمان امور اراضی	۶۸۰,۶۵۹	۲۱۳,۰۷۲	-	۱,۲۵۰,۰۰۰	-
۱۳۰۶۰۲۴۰۰۲	حدنگاری (کاداستر) و پایش اراضی کشاورزی	حدنگاری (کاداستر) و پایش اراضی کشاورزی	پروژه	۱	سازمان امور اراضی	۴,۷۷۳,۴۹۰	۲,۱۲۷,۲۹۲	۶۴۰,۰۰۰	۸۸۲,۰۰۰	۳۷/۸۱
۱۳۰۶۰۲۴۰۰۳	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها - سازمان امور اراضی	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	ستاد و استان	۳۳	سازمان امور اراضی	۴۸۴,۰۵۰	۷۵,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۵۸/۳۳
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۲	تأمین تجهیزات و مبارزه تلفیقی علیه آفات و بیماری‌های عمومی و قرنطینه‌ای	تأمین تجهیزات و مبارزه تلفیقی علیه آفات و بیماری‌های عمومی و قرنطینه‌ای	پروژه	۲	سازمان حفظ نباتات کشور	۱,۹۶۱,۰۱۶	۸۷۵,۹۵۷	۱,۲۵۰,۰۰۰	۲,۴۲۵,۰۰۰	۹۴/۰۰
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۳	تعمیرات اساسی، تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان حفظ نباتات کشور	تعمیرات اساسی، تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	پروژه	۲	سازمان حفظ نباتات کشور	۳۶,۱۷۹	۲۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۵۰/۰۰

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات - ۱۴۰۳ / ۱۴۰۲
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۲	تهیه و اجرای طرح‌های جامع بیابان‌زدایی و کمک به بهره‌برداری پایدار منابع آب و خاک	بیابان‌زدایی کمک به بهره‌برداری پایدار منابع آب و خاک	هزار هکتار / هزار هکتار	۱۰۱۲ / ۵۳	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۱۷,۲۲۶,۲۵۰	۳,۴۸۰,۰۰۰	۲,۲۷۰,۰۰۰	۴,۱۱۵,۰۰۰	۸۱,۲۸
۱۳۰۶۰۶۰۰۰۱	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات - مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	پروژه	۲	مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۳۳۸,۶۴۷	۸۱,۶۵۰	۱۹۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۳۱,۵۸
۱۳۰۶۰۶۸۰۰۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان امور عشایر ایران	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	سازمان	۱	سازمان امور عشایر ایران	۷۶,۵۱۲	۳۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۸۵,۰۰۰	۷۰,۰۰
۱۳۰۶۰۶۸۰۰۲	عملیات اجرایی ساماندهی عشایر	ساماندهی و اسکان عشایر مطالعات توسعه‌ای و طراحی	خانوار پروژه	۷۲۰۰ / ۱	سازمان امور عشایر ایران	۳,۳۱۸,۶۲۵	۸۶۰,۱۰۳	۹۵۰,۰۰۰	۴,۱۴۵,۰۰۰	۳۶۴,۷۴
۱۳۰۶۰۸۹۰۰۱	تأمین زیرساخت شهرک‌های کشاورزی و شهرهای مولد	تأمین زیرساخت‌های شهرک‌ها و شهرهای مولد کشاورزی	پروژه	۳	شرکت شهرک‌های کشاورزی	۴,۲۸۲,۴۲۴	۳,۶۹۵,۹۱۴	۲,۵۷۰,۰۰۰	۳,۲۰۰,۰۰۰	۲۴,۵۱
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	استقرار سامانه‌های اطلاعات تولید، عرضه و فرآوری، هوشمندسازی و ترویج کشاورزی	ایجاد سامانه‌های تخصصی کشاورزی پیام‌رسانی ترویجی کشاورزی کمک به ارائه خدمات فنی و مشاوره‌ای	سامانه هزار دقیقه نفر	۶ / ۵۰۳ / ۵۹۹۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۲,۱۴۳,۷۱۶	۱,۰۹۵,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۰,۰۰۰	۳۸,۰۰
۱۳۰۶۰۹۶۰۰۱	تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم	تدوین ضوابط و معیارهای فنی مطالعات اصلاح الگوی کشت	پروژه استان	۱ / ۳۱	وزارت جهاد کشاورزی	۱۰۵,۳۴۱	۱۵,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰
۱۳۰۶۰۹۷۰۰۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - وزارت جهاد کشاورزی	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	ستاد	۱	وزارت جهاد کشاورزی	۵۹۱,۰۱۳	۱۹۶,۷۸۰	۲۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۱۲۵,۰۰

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - مؤسسه پژوهش‌های برنامهریزی و اقتصاد کشاورزی	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	پروژه	۱	وزارت جهاد کشاورزی - مؤسسه پژوهش‌های برنامهریزی و اقتصاد کشاورزی	۲۸,۹۶۳	۶,۵۰۰	۲۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۷۵,۰۰
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۳	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تکمیل باغ‌های گیاه‌شناسی	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات تأمین و انتقال آب درازمدت تکمیل باغ‌های گیاه‌شناسی	پروژه کیلومتر هکتار	۱ ۱۲ ۳۲۲	مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور	۴۵۶,۵۳۱	۲۳۹,۴۵۰	۴۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۱۲,۵۰
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۴	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - مؤسسه رازی	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات تعمیرات اساسی	پروژه	۲	مؤسسه رازی	۱,۴۴۸,۳۳۳	۱۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۲۰,۰۰
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۵	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات خاک و آب	تکمیل و تجهیز مراکز مؤسسه	موسسه	۱	مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۲۰۹,۵۹۳	۹۵,۰۰۰	۱۶۵,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۱,۲۱
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۶	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	تکمیل و تجهیز مراکز مؤسسه	موسسه	۱	مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۳۷۹,۸۸۴	۱۹۱,۷۷۰	۲۶۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۵,۳۸
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۷	تکمیل و تجهیز تحقیقات تکنولوژی تولید بذر و نهال و ثبت ارقام گیاهی	تکمیل، تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات	پروژه	۱	مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال	۱۳۶,۰۷۶	۱۷,۵۰۰	۶۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۲۵,۰۰
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۸	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	تکمیل و تجهیز مراکز مؤسسه	موسسه	۱	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۵۰۰,۲۳۶	۶۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۴۱,۶۷
۱۳۱۰۰۲۱۰۰۹	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات علوم دامی	تکمیل و تجهیز مراکز مؤسسه توسعه و تولید گاو نژاد سیستمی	موسسه پروژه	۱ ۱	مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۲۴۷,۶۹۵	۶۹,۷۷۰	۷۰,۰۰۰	۱۴۵,۰۰۰	۱۰۷,۱۴

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف کمی	واحد هدف کمی	مقدار هدف کمی	عنوان دستگاه	عملکرد لغایت ۱۴۰۰	عملکرد سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۲	برآورد سال ۱۴۰۳	درصد تغییرات -۱۴۰۳ / ۱۴۰۲
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	تکمیل و تجهیز مراکز مؤسسه	موسسه	۱	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۱۱۱,۳۰۳	۳۸,۵۰۰	۴۵,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۵۵,۵۶
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۱	تکمیل، تجهیز و تأمین ماشین‌آلات ایستگاه‌ها، مراکز و مؤسسات تحقیقاتی وابسته	تکمیل، تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات	پروژه	۷	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۳,۷۳۳,۴۰۴	۶۲۷,۵۰۰	۱,۰۳۵,۰۰۰	۱,۹۴۰,۰۰۰	۸۷,۴۴
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۲	توسعه، تکمیل، تجهیز و تأمین ماشین‌آلات و حفظ ذخایر ژنتیکی آبزیان	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	پروژه	۲	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	۸۱۵,۱۷۰	۴۱۸,۱۵۰	۵۵۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۹,۰۹
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۳	تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها-مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی	تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی	پروژه	۱	مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی	۵۴,۶۸۵	۶۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۲۵,۰۰۰	۳۸,۸۹
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۴	تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها و پایش ایستگاه‌های آبخوانداری	تأمین تجهیزات، تعمیرات اساسی و پایش ایستگاه‌های آبخوانداری	پروژه	۲	پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری	۲۳۵,۷۶۵	۷۷,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰	۱۸۵,۰۰۰	۳۷,۰۴
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۷	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات-مؤسسه تحقیقات برنج کشور	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات	پروژه	۱	مؤسسه تحقیقات برنج کشور	۱۶,۹۸۸	۲۵,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۶۶,۶۷
۱۳۱۰۰۲۱۰۱۸	توسعه، تکمیل و تجهیز تحقیقات بیوتکنولوژی	توسعه، تکمیل، تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات	پروژه	۱	پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی	۱,۲۴۴,۵۱۱	۱۰۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰	۹۰,۰۰
جمع کل										
						۲۳۰,۶۸۴,۸۲۵	۸۲,۳۲۱,۰۹۷	۸۳,۷۶۱,۰۰۰	۱۵۶,۴۲۳,۶۰۰	۸۶,۷۵

مأخذ: همان.

جدول پیوست ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول شماره (۷) وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های اجرایی تابعه (مبالغ به میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	عنوان دستگاه	موضوع	هزینه‌ای	تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل
			جمع کل	۱۸,۵۵۸,۳۰۰	۴۱,۶۸۰,۶۰۰	۶۰,۲۳۸,۹۰۰
۷۲۰۰۰۰			اعتبارات یارانه‌ها	۶۴۲,۰۰۰	۰	۶۴۲,۰۰۰
۱	۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایر ایران	افزایش سهم دولت در صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و عشایری	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰
۲	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	افزایش سهم دولت در صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و عشایری	۳۴۲,۰۰۰	۰	۳۴۲,۰۰۰
۷۳۰۰۰۰			اعتبارات متمرکز در آمد - هزینه	۱۳,۲۵۶,۳۰۰	۱۳,۲۸۰,۶۰۰	۲۶,۵۳۶,۹۰۰
۸۲	۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	کنترل واردات دام زنده و گوشت و ایپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء «ب» ماده (۱۴) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۶۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۶۶,۰۰۰
۸۳	۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	اعتبارات بند «ح» تبصره «۶» موضوع ماده (۴۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).	۱۱,۷۰۰	۰	۱۱,۷۰۰
۸۴	۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و میبد و ماده (۱۲) قانون نظام جامع دامپروری	۲۴۹,۲۰۰	۰	۲۴۹,۲۰۰
۸۵	۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	سازمان دامپزشکی کشور - موضوع در آمد ماده (۱۴) قانون سازمان دامپزشکی کشور	۲,۴۷۵,۰۰۰	۰	۲,۴۷۵,۰۰۰
۸۶	۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	اعتبارات موضوع عوارض واردات سموم و داروهای دامپزشکی و واکسن‌های طیور	۴۷۷,۰۰۰	۰	۴۷۷,۰۰۰
۸۷	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	تعادل بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب (بند «ب» تبصره «۷»)	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۸۸	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۲,۳۶۸,۰۰۰	۳,۲۱۵,۰۰۰	۵,۵۸۳,۰۰۰
۸۹	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور - احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن	۱,۳۰۰,۰۰۰	۳,۳۴۰,۰۰۰	۴,۶۴۰,۰۰۰

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	عنوان دستگاه	موضوع	هزینه‌ای	تملک‌داری‌های سرمایه‌ای	جمع کل
۹۰	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور - اعتبارات موضوع خدمات الکترونیک به اشخاص بابت تطبیق نقشه‌ها و اعلام وضعیت اراضی	۴۱,۴۰۰	۰	۴۱,۴۰۰
۱۲۱	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	تبادل بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب (بند «ب» تبصره «۷»)	۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
۱۲۲	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - اعتبارات موضوع بند «ت» ماده (۳۷) قانون برنامه هفتم موضوع عوارض صادراتی محصولات آبر جهت اجرای الگوی کشت	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰
۱۲۴	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	کنترل واردات دام زنده و گوشت و اپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء «ب» ماده (۱۴) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۹,۰۰۰	۲,۶۰۰	۱۱,۶۰۰
۱۲۵	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - افزایش تولید شیر و گوشت از محل درآمد حاصل از صادرات دام	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰
۱۲۶	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	جبران بخشی از هزینه‌های انجام وظایف بازرسی، نظارت و کنترل بازار موضوع تبصره «۷» قانون اصلاح قانون نظام صنفی کشور	۱,۷۰۰,۰۰۰	۰	۱,۷۰۰,۰۰۰
۱۲۷	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	جرائم و خسارات مربوط به آلودگی خاک موضوع ماده (۲۵) قانون حفاظت از خاک	۱,۵۰۰	۰	۱,۵۰۰
۱۲۸	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - موضوع درآمدهای واحدهای اصلاح تژادی و خدماتی	۲۸۰,۵۰۰	۰	۲۸۰,۵۰۰
۱۲۹	۱۵۱۰۰۶	مؤسسه تحقیقات علوم دامی	کنترل واردات دام زنده و گوشت و اپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء «ب» ماده (۱۴) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۲۴,۰۰۰	۳,۰۰۰	۲۷,۰۰۰
۱۳۰	۱۵۱۰۰۶	مؤسسه تحقیقات علوم دامی	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و میب و ماده (۱۲) قانون نظام جامع دامپروری	۲۸,۰۰۰	۰	۲۸,۰۰۰
۱۳۱	۱۵۱۰۱۱	سازمان حفظ نباتات کشور	سازمان حفظ نباتات - موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی	۸۰۰,۰۰۰	۸۲۵,۰۰۰	۱,۶۲۵,۰۰۰
۱۳۲	۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی	اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰
۱۳۳	۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی	اعتبار موضوع ماده (۵) قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها و هزینه‌های سنددار کردن اراضی کشاورزی	۱,۹۵۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۳,۱۵۰,۰۰۰
۱۳۴	۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی	سازمان امور اراضی - اعتبارات موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	۲۴,۰۰۰	۴۲,۰۰۰	۶۶,۰۰۰

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	عنوان دستگاه	موضوع	هزینه‌ای	تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل
۱۳۵	۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران	سازمان شیلات ایران - مرمت و نگهداری مراکز بازاریابی و بندر میبادی	۲۲۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۷۲۰,۰۰۰
۱۳۶	۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران	سازمان شیلات ایران - اعتبارات موضوع جرائم و فروش میدآلات و ادوات میبادی	۴,۰۰۰	۰	۴,۰۰۰
۷۵۰۰۰			اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)	۴,۶۶۰,۰۰۰	۲۸,۴۰۰,۰۰۰	۳۳,۰۶۰,۰۰۰
۶۸	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	نهضت تولید، کاشت و نگهداری یک میلیارد اصله درخت با مشارکت مردمی	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۶۹	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	هزینه توقف بهره‌برداری از جنگل‌های شمال کشور و درختکاری	۰	۵,۵۰۰,۰۰۰	۵,۵۰۰,۰۰۰
۷۰	۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور - هزینه‌های اطفای حریق جنگل‌ها و مراتع	۸۵۰,۰۰۰	۰	۸۵۰,۰۰۰
۸۵	۱۴۹۵۲۰	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	مرکز تحقیقات ماهیان سردابی کشور	۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
۸۶	۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایر ایران	طرح‌های آبرسانی عشایری	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
۸۷	۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایر ایران	سازمان امور عشایر ایران - افزایش سهم دولت در صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی عشایری	۱۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰
۸۸	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - حمایت از توسعه کشت دانه‌های روغنی	۶۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰
۸۹	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	آب روستایی و عشایری، راه روستایی و عشایری، احیای قنوات و اجرای طرح‌های هادی روستایی	۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	عنوان دستگاه	موضوع	هزینه‌ای	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل
۹۰	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	بازسازی و مرمت آب‌بندان، هوتک و سردهنه‌ها و دیوارسازی رودخانه‌ها (۵۰ درصد از طریق وزارت نیرو و ۵۰ درصد از طریق وزارت جهاد کشاورزی)	۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
۹۱	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	تأمین زیرساخت‌های شهرهای مولد کشاورزی	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۹۲	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - سیاست‌گذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیت‌های اصلاح تژادی مرغ لاین	۵۰۰,۰۰۰	۳,۸۰۰,۰۰۰	۴,۳۰۰,۰۰۰
۹۳	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی	۶۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰
۹۴	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	حمایت از توسعه کشت گیاهان دارویی و باغات مادری	۰	۱,۳۰۰,۰۰۰	۱,۳۰۰,۰۰۰
۹۵	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی - سرمایه اولیه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۹۶	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	صندوق بیمه محصولات کشاورزی - پرداخت سهم دولت در پوشش بیمه محصولات کشاورزی	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰
۹۷	۱۵۱۰۱۵	مؤسسه جهاد نصر	اجرای فاز دوم طرح ۵۵۰ هزار هکتاری خوزستان و ایلام	۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
۹۸	۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران	حمایت از پرورش ماهی در قفس	۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰

مأخذ: همان.

(میلیون ریال)

جدول پیوست ۴. درآمدهای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
۱۳۴۰۰۳	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۹,۲۲۰,۰۰۰	۱۰,۰۸۱,۸۱۸	۹,۳۵
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۴,۶۲۰,۰۰۰	۵,۴۹۱,۸۱۸	۱۸,۸۷
۱۶۰۱۴۱	مازاد درآمد اختصاصی مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی وابسته به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۴۵۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۳۳,۳۳
۲۱۰۲۰۴	منابع حاصل از فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای	۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۶۹۰,۰۰۰	۵۷,۷-
۱۳۴۰۱۳	مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی	۱۸۵,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰	۴۵,۹۵
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۸۵,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰	۴۵,۹۵
۱۳۴۰۱۵	مؤسسه تحقیقات برنج کشور	۱۸۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۱۱,۱۱
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۱۸۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۱۱,۱۱
۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	۳,۱۵۰,۰۰۰	۳,۶۸۰,۰۰۰	۱۶,۸۳
۱۴۰۱۰۴	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی - درمانی	۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۳,۶۴
۱۶۰۱۲۵	درآمد موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و میبد و ماده (۱۲) قانون نظام جامع دامپروزی	۲۵۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۱۲,۰۰
۱۶۰۱۷۶	درآمد حاصل از اخذ عوارض واردات سموم و داروهای دامپزشکی آماده مصرف و واکسن‌های طیور	۷۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۲۸,۵۷
۱۳۶۰۰۰	مؤسسه رازی	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۱۸۱,۸۱۸	۱۳,۶۴
۱۴۰۲۰۶	درآمد حاصل از فروش سایر کالاها	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۱۸۱,۸۱۸	۱۳,۶۴
۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲۱,۳۸۰,۰۰۰	۲۷,۵۴۰,۰۰۰	۲۸,۸۱
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی)	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰,۰۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
۱۳۰۴۱۶	درآمد حاصل از بهره مالکانه و حق بهره‌برداری طرح‌های منابع طبیعی و انتفاع و تغییر نمایندگی اراضی ملی و دولتی	۹۵۰,۰۰۰	۱,۳۰۰,۰۰۰	۳۶,۸۴
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۳۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۳۳,۳۳
۱۴۰۱۷۷	درآمد حاصل از حق فنی استعلامات	۸۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۲,۵۰
۱۵۰۱۰۶	درآمدهای حاصل از جرائم و فروش میند آلات، چوب آلات، ادوات و مواد بازرگانی	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰
۱۵۰۱۲۱	درآمد حاصل از خسارات ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی و معادن دولتی در عرصه منابع طبیعی	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	-۱۰/۰۰
۱۵۰۱۲۲	درآمد حاصل از خسارات ناشی از اکتشاف و بهره‌برداری از معادن بخش خصوصی (ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن)	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۲,۸۶
۱۴۹۵۱۱	مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور	۹۰,۰۰۰	۳۶۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۰	۱۸۰,۰۰۰	-
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۹۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰
۱۴۹۵۱۶	مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۱۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۳,۳۳
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۹۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۴۴,۴۴
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۶۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۱۶,۶۷
۱۴۹۵۲۰	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	۱۴۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۲۱,۴۳
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۲۱,۴۳
۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایر ایران	۳۵,۰۰۰	۹,۰۰۰	-۷۴/۲۹
۲۱۰۲۱۱	منابع حاصل از واگذاری اراضی برای اسکان عشایر	۵,۰۰۰	۰	-۱۰۰/۰۰
۲۱۰۲۱۵	سازمان امور عشایری - فروش فرشگاه‌ها، جایگاه‌های سوخت سنگواره‌ای (فسیلی)، انبارهای علوفه و کالا	۳۰,۰۰۰	۹,۰۰۰	-۷۰/۰۰
۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۱,۰۴۱,۰۰۰	۲,۴۹۱,۵۰۰	۱۳۹,۳۴
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۹۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	-۶۶/۶۷

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
۱۴۰۲۰۱	درآمد حاصل از فروش کالاهای کشاورزی	۳۵۰,۰۰۰	۴۶۰,۰۰۰	۳۱,۴۳
۱۵۰۱۳۶	درآمد حاصل از وصول جریمه‌ها و خسارات مربوط به آلودگی خاک موضوع ماده (۲۵) قانون حفاظت از خاک	۱,۰۰۰	۱,۵۰۰	۵۰,۰۰
۲۱۰۲۱۲	درآمد حاصل از ماده (۱۲) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی	۶۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۳۳,۳۳
۱۵۱۰۰۲	مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال	۹۵۰,۰۰۰	۱,۱۳۶,۳۶۴	۱۹,۶۲
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۹۵۰,۰۰۰	۱,۱۳۶,۳۶۴	۱۹,۶۲
۱۵۱۰۰۳	وزارت جهاد کشاورز مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰,۰۰
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰,۰۰
۱۵۱۰۰۵	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۴۵۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	۸۸,۸۹
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۴۵۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	۸۸,۸۹
۱۵۱۰۰۶	مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۴۵۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۴۵۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰
۱۵۱۰۰۷	مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۹۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۸۸,۸۹
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۹۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۸۸,۸۹
۱۵۱۰۰۸	مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰
۱۵۱۰۰۹	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۴۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۵۰,۰۰
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۴۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۵۰,۰۰
۱۵۱۰۱۳	پژوهش‌شکده حفاظت خاک و آبخیزداری	۵۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۲۰,۰۰
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۵۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۲۰,۰۰
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۰	۰	-

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی کشور	۵,۶۰۰,۰۰۰	۶,۱۰۰,۰۰۰	۸,۹۳
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی)	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰,۰۰
۱۵۰۱۱۵	درآمد حاصل از جرائم و خسارت ناشی از اجرای قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها	۴,۰۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰
۱۶۰۱۵۶	درآمد حاصل از دریافت هزینه و قیمت اراضی رفع تداخل شده موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰,۰۰
۱۵۱۱۰۰	پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی	۸۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۸۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰
۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات	۲,۵۶۰,۰۰۰	۱,۵۹۰,۰۰۰	-۳۷,۸۹
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	-۴۰,۰۰
۱۴۰۲۰۱	درآمد حاصل از فروش کالاهای کشاورزی	۵۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۶۰,۰۰
۱۵۰۱۰۶	درآمد حاصل از جرائم و فروش میبذآلات، چوب‌آلات، ادوات و مواد بازداشتی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰,۰۰
۲۰۱۰۰۰	شرکت سهامی کشاورزی و دامپروری سفیدرود	۲۵۱,۰۱۲	۴۵۴,۱۸۳	۸۰,۹۴
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابزاری (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۲۵۱,۰۱۲	۴۵۴,۱۸۳	۸۰,۹۴
۲۰۲۵۰۰	شرکت سهامی کشت و صنعت و دامپروری مغان	۲۷۶,۴۵۱	۳۵۰,۰۰۰	۲۶,۶۰
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابزاری (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۲۷۶,۴۵۱	۳۵۰,۰۰۰	۲۶,۶۰
۲۸۶۹۵۰	شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و خاک	۷۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	۲۰۰,۰۰
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابزاری (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۷۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	۲۰۰,۰۰
۲۹۰۷۱۰	شرکت شهرک‌های کشاورزی	۳۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابزاری (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۳۰,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰
جمع کل		۶۲,۶۸۳,۴۶۳	۷۵,۷۴۴,۶۸۳	۲۰,۸۴

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور؛ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور [۵].

جدول پیوست ۵. هزینه‌های شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی کشاورزی (میلیون ریال)

عنوان شرکت	شماره طبقه‌بندی	عنوان شرکت / برنامه / فعالیت	هزینه	
			برآورد ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۲
شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۳۷۱,۲۶۶,۴۷۰	۴۳۰,۲۹۴,۵۴۵
	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۳	خرید گوشت قرمز	۶۷,۱۰۷,۱۴۰	۵۱,۶۹۷,۵۶۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۴	خرید گوشت مرغ	۳۷,۰۹۲,۹۳۰	۳۸,۷۴۳,۸۴۵
	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۵	خرید جو	۴۴,۰۲۴,۴۰۰	۶۳,۵۸۱,۰۰۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۶	خرید ذرت	۱۱۰,۳۹۵,۵۰۰	۱۳۰,۳۰۶,۵۰۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۷	خرید تخم مرغ	۰	۴,۱۱۲,۶۴۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۸	خرید کنجاله سویا	۱۱۲,۶۴۶,۵۰۰	۱۴۱,۸۵۳,۰۰۰
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۴۵۰۰	۳,۶۰۰
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	استقرار چرخه بهره‌وری	۴۵۰۰	۳,۶۰۰
مجموع هزینه‌های شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور				
شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۲۳۵,۵۵۱,۹۱۴	۲۶۶,۵۷۳,۸۰۳
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۰	تهیه، تدارک و توزیع انواع بذر	۲,۵۷۶,۱۹۶	۱,۳۴۷,۹۹۳
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۱	تهیه، تدارک و توزیع انواع سم	۲,۰۶۴,۲۴۰	۴۵۴,۰۲۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۲	تهیه، تدارک و توزیع انواع کود	۲۳۰,۹۱۱,۴۷۸	۲۶۴,۷۷۱,۷۹۰
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۲۰,۰۰۰	۵,۲۴۰
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	استقرار چرخه بهره‌وری	۲۰,۰۰۰	۵,۲۴۰
	مجموع هزینه‌های شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی			
شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۱۳۰۶۰۱۷۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۲,۰۰۶,۹۱۵,۷۵۰	۱,۸۲۸,۳۷۴,۲۴۲
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۳	خرید تضمینی دانه‌های روغنی داخلی	۰	۶۸,۴۰۰,۰۰۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۴	خرید تضمینی گندم	۱,۵۵۷,۲۵۰,۶۵۰	۱,۴۰۶,۰۸۰,۰۰۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۵	خرید شکر	۵۷,۴۷۳,۱۰۰	۳۴,۵۸۶,۶۴۲
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۶	خرید روغن خام	۱۵۱,۱۲۸,۲۰۰	۱۰۰,۱۹۴,۳۰۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۷	خرید برنج	۱۰۴,۴۸۱,۶۰۰	۹۵,۳۱۳,۳۰۰
	۱۳۰۶۰۱۷۰۱۸	خرید گندم	۱۳۶,۵۸۲,۲۰۰	۱۲۳,۸۰۰,۰۰۰
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۳,۰۰۰	۲,۰۰۰
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	استقرار چرخه بهره‌وری	۳,۰۰۰	۲,۰۰۰
	مجموع هزینه‌های شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران			
جمع کل			۲,۶۱۳,۷۶۱,۶۳۴	۲,۵۲۵,۲۵۳,۴۳۰
سهام از کل بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی			۶۲,۸۳	۸۳,۶۹
نسبت به کل اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی			۱۶,۷۱	۲۴,۵۱

مأخذ: همان.

منابع و مأخذ

- [۱] سیاست‌های کلی برنامه هفتم با اولویت پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت؛ ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱.
- [۲] قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی؛ مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴.
- [۳] قانون گسترش کشاورزی در قطب‌های کشاورزی، مصوب ۱۳۵۴/۰۳/۰۵.
- [۴] آیین‌نامه اجرایی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی؛ مصوب ۱۳۹۷/۱۰/۱۹.
- [۵] قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور؛ مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۲۴.
- [۶] قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (بخش اول)؛ مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۱.
- [۷] اعلامی بروجنی، پژمان، محمدباقر، حسن پورآقدم و امیر، یونسیان. بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۵۸. بودجه بخش کشاورزی و منابع طبیعی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۹.
- [۸] قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی؛ مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳.

گزیده سیاستی

بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش کشاورزی، بدون رفع ایرادهای ساختاری قوانین بودجه سال‌های گذشته تدوین شده و ضروری است اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای و اهداف کمی مرتبط، متناسب با اولویت تحقق خودکفایی و امنیت غذایی پایدار و با تمرکز بر ارتقای بهره‌وری تولید، مورد بازبینی و اصلاح قرار گیرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir